

บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรม
เทศบาลนครนครราชสีมา

โดย

นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรม
เทศบาลนครราชสีมา

โดย

นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE ROLE OF THE COUNCIL ON CHILDREN AND YOUTH MOVEMENT
ACTIVITIES NAKHON RATCHASIMA MUNICIPALITY

BY
MISS PIYANAN SONGSOONTORAWAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (POLITICS AND GOVERNMENTS)
PROGRAM IN POLITICS AND GOVERNMENTS FOR EXECUTIVE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์

เรื่อง

บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครนครราชสีมา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

เมื่อ วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2560

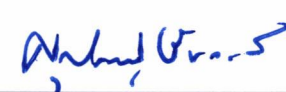
ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิตา กมลเวช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัยवालย์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายคือสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview Schedule) จำนวน 5 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 21 คน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม พ.ศ.2559 วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมินค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่า สภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา มีบทบาทในการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน ที่มาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.24 และการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.19 ตามลำดับ โดยสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์

คำสำคัญ: บทบาท, สภาเด็กและเยาวชน, การขับเคลื่อนกิจกรรม

Independent Study Title	THE ROLE OF THE COUNCIL ON CHILDREN AND YOUTH MOVEMENT ACTIVITIES NAKHON RATCHASIMA MUNICIPALITY
Author	Miss Piyanan Songsoontorawat
Degree	Master of Political Science (Politics and Governments)
Major Field/Faculty/University	Program in Politics and Governments for Executive Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Wasan Luangprapat, Ph.D.
Academic Years	2016

ABSTRACT

This research aims to study The role of the Council on children and youth movement activities Nakhon Ratchasima Municipality. The qualitative and quantitative research. The target audience is children and Youth Council, municipality Nakhon Ratchasima and responsible authorities. The information store by using the structured interview the number 5 people and collect data by using questionnaires, 21 people. During the months of May-October, 2016. Analyzed using descriptive statistics by finding the mean and standard deviation comparison criteria to assess the level 5.

The research found that: Youth Council to drive activity Nakhon Ratchasima. Role in the participation of the beneficiaries at a higher level than the other side. Average of 3.53. In particular, the participation of children and youth activities, making the role of the Youth Council. The average score was 3.67. The second is the participation in planning and decision making. Average 3.24 and involvement in environmental activities An average 3.19 respectively in accordance with the interview data.

Key words: role, Council on children and youth, driven activity

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำชี้แนะและช่วยให้คำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในงานชิ้นนี้ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง ผู้จัดทำการค้นคว้าอิสระตระหนักถึงความทุ่มเทและความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่เทศบาลนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมาที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชนทุกฝ่ายที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ตลอดจนประธานและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม จนทำให้การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อนึ่ง ผู้จัดทำการค้นคว้าอิสระหวังว่า งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้างไม่มากนักน้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ ให้แก่เหล่าคุณอาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนทำให้มีการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และขอมอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในงานชิ้นนี้นั้น ผู้จัดทำการค้นคว้าอิสระขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และพร้อมที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดทฤษฎี	11
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
2.1.2 แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม	14
2.1.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ	28
2.1.4 แนวความคิดว่าด้วยสิทธิเด็กตามหลักการสากล	33

	(5)
2.1.5 แนวคิดการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน	38
2.1.6 แนวคิดในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน	41
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.3 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์	45
บทที่ 3 ภูมิหลังและความเป็นมา	48
3.1 การจัดตั้ง สภาเด็กและเยาวชน เทศบาลนครนครราชสีมา	48
3.2 ข้อมูลทั่วไปเทศบาลนครราชสีมา	54
3.2.1 ประวัติความเป็นมา	54
3.2.2 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะที่ตั้ง	54
3.2.3 ประชากร ประชากรภายในเขต	54
3.2.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ	55
3.2.5 โครงสร้างการบริหาร	56
บทที่ 4 วิเคราะห์	60
4.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	60
4.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา	61
4.3 ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ	72
4.4 ส่วนที่ 4 ข้อมูลสัมภาษณ์	73
บทที่ 5 อภิปรายผล	75
5.1 ด้านโครงสร้าง	75
5.2 ด้านกฎหมาย	76
5.3 ด้านการบริหาร	77
5.4 ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม	78
5.5 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน	80

	(6)
5.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน	81
บทที่ 6 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	82
6.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	82
6.2 ระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภา เด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา	82
6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของ สภาเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนะอื่นๆ	84
6.4 ผลจากข้อมูลสัมภาษณ์	85
6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน	88
6.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน	88
รายการอ้างอิง	90
ภาคผนวก	94
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	95
ประวัติผู้เขียน	100

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนร้อยละของประชากรศึกษาแยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน	61
4.2 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความ คิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ	63
4.3 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม	66
4.4 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม	68
4.5 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	ตัวแบบยืดหลักเหตุผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2.2	ตัวแบบการจัดการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2.3	ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบการพัฒนาองค์กร
2.4	ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ
2.5	ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบทางการเมือง
3.1	โครงสร้างเทศบาลนครนครราชสีมา

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนพัฒนาประเทศในปัจจุบันเรามุ่งเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม รวมทั้งเทคโนโลยี ซึ่งแนวทางการพัฒนาเกิดจากการขับเคลื่อนของภาครัฐที่จะเป็นผู้กำหนดแนวนโยบายเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งหนึ่งในนโยบายนั้นคือนโยบายด้านเด็กและเยาวชน อันปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ได้ใช้แนวคิดการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอันจะส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาเด็ก และเยาวชนเป็นกิจกรรมที่เป็นระบบ สนองตอบความต้องการในแต่ละช่วงอายุ และครอบคลุมทุก สภาวะ ความเป็นอยู่ ดังนั้นจึงได้กำหนดวิธีการหลักสำหรับการจัดบริการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเด็กและเยาวชนให้เต็มตามศักยภาพ ครอบคลุมความจำเป็น ขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานสากลสำหรับกลุ่มเด็ก ปกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับกลุ่มภาวะยากลำบากและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ให้ สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมเต็มตามศักยภาพ และมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัย 2) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนและทุกระดับเป็นพลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 3) เพื่อให้การคุ้มครองและการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีความเป็นเอกภาพ ทำให้การดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำมาสู่การกำหนดนโยบาย เยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 5 ประกาศเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 กำหนดให้เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและเปี่ยมด้วยศักยภาพ ซึ่งจะเป็พลังสำคัญ ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนจำเป็นต้องมีนโยบายที่ เหมาะสม ภายใต้เงื่อนไขและหลัก ประกันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อให้กระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบนโยบาย เยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ.2545-2554 เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2545 ด้วยการประกาศนโยบายระดับชาติ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหลักในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่

2. สนับสนุนให้องค์กรสำคัญอื่น ๆ ของสังคม เช่นสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันวิชาชีพ สถาบันการเมืองการปกครองทุกระดับ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน และสถาบันสื่อมวลชนมีบทบาท และประสานร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาและในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของเยาวชนอย่างสร้างสรรค์

3. สนับสนุนให้บริการแก่เยาวชนทั้งภาคราชการและนอกภาคราชการได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ ทำงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

4. สนับสนุนการออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชน

5. สนับสนุนให้มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเยาวชนโดยมีดัชนีชี้วัดอย่างเป็นระบบ

6. ส่งเสริมให้เยาวชนในแต่ละวัย ได้รับบริการตามสิทธิและความต้องการพื้นฐานตามมาตรฐานสากลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล มีความคิด ความรับผิดชอบ และกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรม จริยธรรม ในกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ได้อย่างมีความสุข

8. สนับสนุนให้เยาวชนสามารถใช้ความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่บนพื้นฐานภูมิปัญญา หลักธรรมทางศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ

9. สนับสนุนให้เยาวชนแต่ละวัย มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสังคมอย่างสร้างสรรค์ในกิจการของชุมชน และการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ

สืบเนื่องจากการประชุมสมัชชาเยาวชน และการสัมมนาวันเยาวชนแห่งชาติ: เสี่ยงสะท้อนจากเยาวชนเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติประจำปี 2547 เยาวชนได้เสนอความต้องการให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติขึ้น คณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติในการประชุม ครั้งที่ 5/2547 ได้มีมติเห็นชอบให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ดำเนินโครงการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดน่านร่อง ในปี พ.ศ.2547 รวม 4 จังหวัด คือ เชียงราย สุรินทร์ ปราจีนบุรี และสตูล โดยต่อมาในปี พ.ศ.2548 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติได้เห็นชอบให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ ภายใต้หลักการ เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน และเพื่อให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนสู่ระดับชาติ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2549

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้ง แก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน และให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร่วมมือ ส่งเสริมและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้คำนึงถึง หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย และกำหนด แนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

โดยสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา ได้ดำเนินก่อตั้งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2551 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 สังกัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มการพัฒนาสังคมเป็นผู้ดูแล และมีกองสวัสดิการและพัฒนาสังคมของเทศบาลนครนครราชสีมากำกับดูแล โดยภาระงานส่วนใหญ่ของสภาเด็กและเยาวชน คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุม การดูแล สังเกตการณ์ การเฝ้าระวังและสถานการณ์ทางสังคม ทั้งได้มีการประชุมคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อให้เสนอความคิดเห็นความต้องการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลนครนครราชสีมา รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขยายเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลต่อไป แต่ในการขับเคลื่อนดังกล่าวกลับพบปัญหาในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล การจัดทำแผนงบประมาณ แผนกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่กลับเป็นหน้าที่ของกองสวัสดิการและพัฒนาสังคมของเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นผู้กำหนดไว้ ซึ่งไม่ได้เป็นการให้สภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง กล่าวคือตามแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลนครนครราชสีมา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสังคมน่าอยู่อย่างมีมีคุณภาพ มีโครงการตามแผนที่เกี่ยวกับเยาวชนบรรจุไว้หลากหลายโครงการ เช่น 1) โครงการอบรมการป้องกันสารเสพติดและโรคเอดส์ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา 2) โครงการสานฝันสู่น้อง 3) โครงการจัดกิจกรรมเยาวชนส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ 4) โครงการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ 5) โครงการวันเยาวชนแห่งชาติ และ 6) โครงการเยาวชนรักดนตรี กลับพบว่าโครงการเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากการนำเสนอของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลในรอบการจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นกิจกรรมที่ทางเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นผู้กำหนดเอง

จากประเด็นข้างต้นบทบาทสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนหรือไม่ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชนในเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน รวมถึงปัญหาการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาทางด้านบทบาทการทำหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาว่าบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมาเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนามบทบาทสภาเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

สภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมาอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.3.3 เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.4.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.4.3 ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยเรื่อง บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา ตามแนวคิดของอัฟฮอฟ (Uphoff)¹ ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1.5.1.2 บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกิจกรรม / โครงการ เพื่อ บรรจุในแผนพัฒนา 3 ปของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

1.5.1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

1.5.1.4 บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากกิจกรรม / โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

1.5.1.5 บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

1.5.1.6 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา

1.5.2 ขอบเขตประชากรวิจัยและด้านพื้นที่

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสภาเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวน 3 คน (โดยคัดเลือกจากคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครนครราชสีมา ที่ได้รับการแต่งตั้ง) และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 2 คน และกลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ จำนวน 21 คน (โดยการแจกแบบสอบถามกับคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครนครราชสีมา ที่ได้รับการแต่งตั้ง)

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เพื่อศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม พ.ศ.2559

---

¹ กุลจันทร์ สิงห์สุ, ทัศนวิสัยแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา (กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2535), 18.

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา หมายถึง สภาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแต่งตั้ง ตามประกาศจังหวัดนครราชสีมา เรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับเทศบาล

1.6.2 เด็ก หมายถึง ผู้ซึ่งอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2526, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990/ พ.ศ. 2533)

1.6.3 เยาวชน หมายถึง ผู้มีอายุไม่เกิน 25 ปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติพ.ศ. 2521)

1.6.4 บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา หมายถึง

1.6.4.1 บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนการ และตัดสินใจในการเลือกโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อบรรจุในแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลนครนครราชสีมา

1.6.4.2 บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม โดยร่วมประสานงาน ร่วมแรงงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการ

1.6.4.3 บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ด้านความรู้ที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมนั้น ๆ ด้านมนุษยสัมพันธ์และคงหมายรวมถึงวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/ กิจกรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

1.6.4.4 บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจากการทำโครงการ หรือ กิจกรรมนั้น ๆ

1.6.5 ขอเสนอแนะ หมายถึง การที่สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมาได้เสนอความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1.7.1 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.7.2 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมาย

เชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน ที่ได้รับการแต่งตั้ง
2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

เชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครนครราชสีมา ครั้งนี้

เชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง โดยสอบถามประเด็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของงานวิจัย บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในขับเคลื่อนกิจกรรมของจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกิจกรรม/ โครงการของ เทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 2 บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม / โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 3 บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 4 บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

เชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทสภาเด็กและเยาวชนในขับเคลื่อนกิจกรรมของจังหวัดนครราชสีมา โดยลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎี มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert's Method) ชนิด 5 ระดับ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมและการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. นำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เหมาะสมในบทบาทสภาเด็กและเยาวชนกับกิจกรรมทางการเมืองของเทศบาลนครนครราชสีมา
3. นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไข
4. นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล
5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาคั้งนี้

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะแบบสัมภาษณ์ไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงข้อคำถาม จากนั้นจึงนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาความถูกต้องครอบคลุมของข้อรายการและเลือกเฉพาะข้อเสนอแนะและคำถามที่ต้องการข้อมูลเท่านั้น หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอีกครั้งจนเหมาะสม

เชิงปริมาณ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามมาทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบสอบถามโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9496 ซึ่งแปลความว่าอยู่ในระดับสูงมาก จึงสามารถนำไปใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ผู้วิจัยเข้าไปประสานงานกับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ นัดหมายผู้ให้ข้อมูลกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ ข้อมูล และแจกแบบสอบถาม

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระหว่างวันที่พฤษภาคม – ตุลาคม พ.ศ.2559 จนครบจำนวนผู้ให้ข้อมูลและบันทึกข้อมูล ในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้มาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ หากยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์

2. นำข้อมูลที่ได้มาสรุปความรวบยอดอย่างมีเหตุผล (Inference Analysis) ตามประเด็นสำคัญ

3. นำเสนอข้อมูลในรูปสรุปความเรียงตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

1. โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating-Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติการจัดการความรู้มากที่สุด

4 หมายถึง การปฏิบัติการจัดการความรู้มาก

3 หมายถึง การปฏิบัติการจัดการความรู้ปานกลาง

2 หมายถึง การปฏิบัติการจัดการความรู้น้อย

1 หมายถึง การปฏิบัติการจัดการความรู้น้อยที่สุด

พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ซึ่งจัดชั้นเท่ากัน (Class Interval) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับเท่า ๆ กัน โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยพิจารณาขนาดขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ตามวิธีของ เบสท์ (Best)² ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการจัดการความรู้มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการจัดการความรู้มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการจัดการความรู้ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการจัดการความรู้น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการจัดการความรู้ที่น้อยที่สุด

---

² Best, J. W., "Research in Education," *New Jersey: Prentice hall Inc*, 3rd ed, 1977, 174-175.

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มุ่งศึกษา บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครนครราชสีมา ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งสาระสำคัญไว้ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.2 แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.1.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.1.4 แนวความคิดว่าด้วยสิทธิเด็กตามหลักการสากล

2.1.5 แนวคิดการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

2.1.6 แนวคิดในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 กรอบในการวิเคราะห์

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จการพัฒนาในยุคที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทำให้การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการผลิต ทางธุรกิจ จนเกินขอบเขต ทำให้ทรัพยากรย่อยหรือเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว การมีส่วนร่วมเป็นวิธีที่จะระดมประชาชนให้มีบทบาทในการพัฒนาได้ดีที่สุด นักวิชาการจำนวนมากได้อธิบายความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมไว้มากมาย โดยมีรายละเอียดแตกต่างกัน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff)¹ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้ตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็ยังมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย โดยมีแนวความคิดว่าการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญ ซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่มีบทบาทในทุก ๆ เรื่อง ไม่ใช่ที่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิด

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา² ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจการแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

อรทัย ก๊กผล³ ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

¹ Cohen , J. M., & Uphoff, N. T., *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*, (Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University, 1981), 1.

² ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา* (กรุงเทพฯ: The City Journal, 2551), 30.

³ อรทัย ก๊กผล, *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น* (กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์, 2548), 8.

โกวิท พวงงาม⁴ การมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการของกลุ่มองค์กรชุมชนมีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจในปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกล่าช้าจะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจความคิด และโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของประชาชนที่อยู่ร่วมกันชุมชนได้แสดงออกถึงความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและโดยประชาชนร่วมกันแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมเหล่านั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างปกติสุข และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

ลักษณะการมีส่วนร่วม

United Nations, Department of International Economic and Social Affairs⁵ ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบคือ 1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นโดยการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเองขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำ ที่มิได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Conceived) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำ ได้รับผลในทันทีแต่จะไม่ได้ผลในระยะยาวจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในที่สุด

Cohen และ Uphoff⁶ ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญ การเลือกนโยบาย โดยเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ตัดสินใจในระยะเริ่มต้น ระยะวางแผน ระยะดำเนินการทำกิจกรรม และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

⁴ โกวิท พวงงาม, “การวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมทำให้ อบต. เข้มแข็ง,” *วารสารพัฒนาชุมชน*, (2541): 67.

⁵ United Nations, Department of International Economic and Social Affairs, *Population of the World* (Population Studies, 1989), 9.

⁶ Cohen, J. M., & Uphoff, N. T., *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*, 45.

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเป็นการมีส่วนร่วมปฏิบัติโดยให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วมบริหารจัดการ การประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ซึ่งรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียต่อโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินการกิจกรรมทั้งหมด สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ พิจารณาจากความเห็นชอบและความคาดหวังที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม⁷ (2547) ได้นำเสนอความคิดเห็นผ่านบทความ “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย” สรุปการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบนหรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม

2. การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจโดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำ แนะนำ หรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

2.1.2 แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม⁸ ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล

⁷ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย,” [ระบบออนไลน์]
<http://www.thailabour.org/thai/news/47120601.html>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2559).

⁸ จันทรานี สงวนนาม, *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา* (กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์, 2545), 69.

ชุมศักดิ์ อินทร์รัช⁹ ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการให้สมาชิกทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานเดียวกันได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวังและประสบผลสำเร็จ

กมล ฉายาวัฒน์¹⁰ ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการบริหารที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารหน่วยงาน

เมตต์ เมตต์การุณจิต¹¹ ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนั้นมีผลกระทบต่อส่วนรวม

สมเดช สีแสง¹² ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

สมยศ นาวิการ¹³ ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้กับผู้ได้บังคับบัญชาของพวกเขา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ

⁹ ชุมศักดิ์ อินทร์รัช, *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ, 2551), 44.

¹⁰ กมล ฉายาวัฒน์, *บริหารคนและงานตามหลักของพระพุทธเจ้า* (กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิงเวิร์กส, 2549), 135.

¹¹ เมตต์ เมตต์การุณจิต, *การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ* (กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2547), 37.

¹² สมเดช สีแสง, *คู่มือมือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ* (ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู, 2547), 229.

¹³ สมยศ นาวิการ, *ทฤษฎีองค์การ* (กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2547), 1.

การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) บุคคลที่เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้คือ แมรี พาร์คเกอร์ ฟอลเลต (Mary Parker Follet) โดยได้เขียนบทความชื่อ Dynamics Administration บรรยายให้ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์การด้วยวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์และพยายามให้นายทุนคิดถึงคนงานบ้างไม่ใช่คิดแต่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดยเอลตัน เมโย (Elton Mayo) และเอฟ.เจ.โรธลิสเบอร์เกอร์ (F.J.Roethlisberger) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทั้งนี้นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland)¹⁴ นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าคนเรามีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need for achievement) เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ มีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จ
2. ความต้องการความผูกพัน (need for affiliation) เป็นความต้องการการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธภาพที่อบอุ่น
3. ความต้องการมีอำนาจบารมี (need for power) ได้แก่ความต้องการรับผิดชอบบุคคลอื่น ต้องการควบคุมและให้ผู้อื่นให้โทษแก่ผู้อื่นได้

โดยสาระสำคัญอีกประการของทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) คือ ผู้ที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจในด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูงหรือกล่าวได้ว่าความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้านสัมฤทธิ์ผลเป็นสำคัญ ถ้าแต่ละคนมีความต้องการด้านสัมฤทธิ์ผลสูงก็สามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จไปด้วย

¹⁴ McClelland, David C, *The Achieving Society* (Princeton: Van Nostrand, 1961), 100-112.

เรนซิส ไลเคิร์ต (Rensis Likert)¹⁵ เสนอทฤษฎีการบริหารซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 4 รูปแบบ และเรียกว่าการบริหาร 4 ระบบ (System 4) ประกอบด้วย

ระบบที่ 1: เผด็จการ (System 1: Exploitative Authoritative) เป็นการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เป็นการบริหารองค์การที่เน้นหน้าที่และโครงสร้างแบบอำนาจนิยมสูง

ระบบที่ 2: เผด็จการแบบมีศีลป (System 2: Benevolent Authoritative) เป็นการใช้อำนาจแบบเมตตา ใช้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง นายจ้างต้องทำให้ลูกจ้างมีความเชื่อมั่น

ระบบที่ 3: การปรึกษาหารือ (System 3: Consultative) ระบบนี้เป็นการบริหารงานแบบมีความมั่นคง แต่ฝ่ายบริหารไม่มีความเชื่อมั่นและความไว้วางใจอย่างเต็มที่ในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา

ระบบที่ 4: กลุ่มที่มีส่วนร่วม (System 4: Participative Group) เป็นระบบการขยายขอบเขตความสัมพันธ์และความเป็นมิตรกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในระดับสูงจากการมีส่วนร่วมในการทำงานแบบกลุ่ม

อุทัย บุญประเสริฐ¹⁶ กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีแนวความคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ (Assumption about human nature) ตามแนวคิดของ แมค เกรเกอร์ (Mc Gregor) มี 2 แนวทาง คือ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ตามแนวคิดของทฤษฎี X เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี Y เชื่อว่ามนุษย์มีความขยัน ชอบทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานที่มีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็就会有ความรับผิดชอบมากขึ้น

2. ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การ (Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลิตผลเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย

3. ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making Style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจระหว่างบุคคลเพื่อสะท้อนสภาวการณ์ปัจจุบัน

¹⁵ Likert, Rensis, *The Human Organization: Its Management and Value* (New York: McGraw-Hill Book, 1967), 16-24.

¹⁶ อุทัย บุญประเสริฐ, รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), 26-31.

ความต้องการในอนาคต ซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาและแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหารโรงเรียนได้สำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกร่วมกันกับโรงเรียนด้วย

4. แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ตามทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านมนุษย ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม

5. กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of Power) ในการบริหารโดยทั่วไปมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Source of Power) ของ French และ Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจจากการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากการอ้างอิง และอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

6. ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management Skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์กร เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร เป็นต้น

7. การใช้ทรัพยากร (Use of Resources) สถาบันการศึกษามีอำนาจในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณ เวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

โดยสรุปแล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการพื้นฐาน ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์กรของโรงเรียน รูปแบบของการตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบภาวะผู้นำ กลยุทธ์ในการใช้อำนาจ ทักษะเฉพาะในการบริหารตามทฤษฎีการบริหาร ตลอดจนความมีอิสระในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเอง

รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

วีระ ประเสริฐศิลป์¹⁷ ได้สรุปการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า นักบริหารมืออาชีพต้องบริหารงานเป็นทีม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมิน

ศิริชัย กาญจนวาสี¹⁸ ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้

¹⁷ วีระ ประเสริฐศิลป์, เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุดวิชาผู้บริหารมืออาชีพ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546), 5.

¹⁸ ศิริชัย กาญจนวาสี, *ทฤษฎีการประเมิน* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), 48.

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ
6. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

กมล ฉายาวัฒนะ¹⁹ ได้กำหนดรูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การบริหารแบบปรึกษาหารือ
2. การบริหารแบบประชาธิปไตย
3. การบริหารแบบคณะทำงาน
4. การบริหารแบบให้ข้อเสนอแนะ
5. การบริหารแบบคณะกรรมการบริหารระดับกลาง
6. การบริหารแบบร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร

สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา²⁰ ได้กล่าวถึง ระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน / ครอบครัว / ชุมชนของตน
  2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูล-ข่าวสาร
  3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Co-decision) โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสียด้วย
- โดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมนั้นของตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้
- 3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
  - 3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
  - 3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท

¹⁹ กมล ฉายาวัฒนะ, *บริหารคนและงานตามหลักของพระพุทธเจ้า* (กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิงเวิร์กส, 2549), 139.

²⁰ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, *การมีส่วนร่วม หลักพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์, 2547), 17-18.

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยแบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตน พวกตน ในปัจจุบันคืออะไร
  - 2.1 ร่วมคิดช่วยตัวเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อน-หลัง
  - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
  - 2.3 ร่วมระดมความคิดถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสม
  - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ แล้วร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
  - 2.5 ร่วมติดตามการดำเนินงาน และประเมินผลการดำเนินงาน
  - 2.6 ร่วมรับผลประโยชน์ /หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

ดูว์ลาห์ (Douglass)²¹ เห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเน้นเฉพาะที่ปริมาณของอิทธิพลที่บุคคลมีต่อการกำหนดแผน โดย ดูว์ลาห์มองว่า ปริมาณของอิทธิพลที่บุคคลมีต่อการตัดสินใจนั้น เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพ และการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพ ซึ่งวัดได้จากลักษณะของการกระทำที่บุคคลกระทำเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของบุคคล หรือกลุ่ม การวัดระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมหรืออาจเรียกอีกอย่างว่า เป็นการวัดในมิติเชิงคุณภาพนี้ สามารถจำแนกออกเป็นหลายรูปแบบ โดยเนื้อหาสามารถแบ่งเป็น 3 ชั้นใหญ่ ๆ ดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo Participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

---

²¹ Douglass. M., *Some Perspective on the Phenomenon of Participation* (Adult Education Journal, 1970), 88-89.

สรุปได้ว่า ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในระดับมากหรือการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) ระดับปานกลางหรือการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนและ 3) การไม่มีส่วนร่วมใด ๆ ในองค์กร

ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

คาร์ดเวล และสปิงค์ (Caldwell and Spinks)²² ได้แบ่งขั้นตอนของการบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ (Goal Setting and Need Identification) เป้าหมาย (Goal) เป็นข้อความแสดงทิศทางอย่างกว้าง ๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์หรือความต้องการ ไม่มีกำหนดช่วงเวลาและไม่เกี่ยวกับผลผลิตเฉพาะในช่วงเวลา เป้าหมายของโรงเรียนมักจะแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 การกำหนดนโยบาย (Policy-making) นโยบาย (Policy) เป็นข้อความแสดงถึงวัตถุประสงค์และแนวทางที่จะดำเนินการเพื่อให้วัตถุประสงค์นั้นประสบความสำเร็จ รวมทั้งกำหนดกรอบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 3 การวางแผน (Planning) การวางแผน (Planning) คือ การคิดก่อนทำ จะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำอย่างไรและใครเป็นคนทำ ทั้งนี้จะต้องมีการจัดทำโครงการ

ขั้นที่ 4 การกำหนดงบประมาณ (Budgeting) งบประมาณ (Budgeting) ก็คือ แผนการเงินซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การประมาณการค่าใช้จ่าย กับการประมาณการรายรับ

ขั้นที่ 5 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) เมื่อทุกฝ่ายยอมรับหรือตกลงในรายละเอียดของแผนที่ฝ่ายนโยบาย ให้ความเห็นชอบแล้ว ฝ่ายโครงการเรียนก็มีอำนาจที่จะนำแผนไปปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อจุดประสงค์ในการตัดสินใจและจะต้องตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดี

เมตต์ เมตต์การุณจิต²³ ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน

²² Caldwell, B.J. and Spinks, J.M., *The Self – Managing School: Administrative Science Quarterly* (London: Taylor and Francis (Mimeographed), 1990), 75.

²³ เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ, 25.

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูลและตัดสินใจ

4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

สรุปได้ว่าการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาคนั้นต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการที่เหมาะสมถูกต้อง โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้เลือกสรรวิธีการต่าง ๆ และให้บุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมดำเนินการทุกขั้นตอน จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจกรรม

วิธีการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิการ²⁴ ได้สรุปวิธีการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศองค์การแบบสนับสนุน องค์การควรกำหนดโครงสร้างนโยบาย และระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่ทำให้การทำงานง่ายขึ้น ไม่ใช่ยุ่งยากมากขึ้น องค์การควรให้ความมั่นคงและสนับสนุนพนักงาน

2. การให้การฝึกอบรมและการศึกษา วิธีนี้ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จการบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจทั้งผู้บริหารและพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ความรู้สึกไวต่อสภาพแวดล้อม องค์การจำเป็นต้องรู้สภาพแวดล้อมขององค์การอย่างถูกต้องและสามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว

4. การใช้เวลาเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาต้องมองเวลาว่าเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ข้อจำกัด ต้องระมัดระวังกับเวลาที่สูญเสียไป ต้องบริหารเวลาอย่างรอบคอบเหมือนทรัพยากรอื่น ๆ จะได้ผลตอบแทนหลายอย่างจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา²⁵ ได้เสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนราชการสามารถดำเนินการตามตัวอย่างต่อไปนี้

1. กระบวนการหรือการดำเนินการที่แสดงถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์

²⁴ สมยศ นาวิการ, ทฤษฎีองค์การ, 36-37.

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, แนวทางการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนราชการ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555), 4.

หรือภารกิจหลักของส่วนราชการ และการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเทคนิคหรือวิธีการที่เหมาะสมในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การดำเนินการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ การดำเนินการโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามยุทธศาสตร์หรือภารกิจหลักการจัดหรือให้บริการสาธารณะ เป็นต้น

2. การกำหนดให้มีช่องทาง/วิธีการในการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานของส่วนราชการ เช่น เว็บไซต์การประชุมสัมมนา เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3. การกำหนดให้มีคณะกรรมการ/คณะทำงานที่มาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องและหลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น คณะกรรมการในรูปแบบต่าง ๆ ของส่วนราชการที่มีองค์ประกอบมาจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดกิจกรรมขององค์กรที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องและ/หรือผู้รับบริการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และสร้างความไว้วางใจและการยอมรับระหว่างกัน เช่น การเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนและการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการของส่วนราชการ ซึ่งอาจเป็นการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ/คณะทำงานชุดเดียวกันกับข้อ 3 โดยมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องการติดตามประเมินผลด้วย

สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระทำได้โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะทำงานหรือคณะกรรมการ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างกว้างขวางรวมทั้งจัดหาทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ดุสิต สาลี²⁶ กล่าวถึงเงื่อนไขของการบริหารแบบมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความปรารถนาร่วมกันที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจึงจะเกิดขึ้นได้ ในทางกลับกันถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายไม่พึงปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมย่อมจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยทั้งสองดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

²⁶ ดุสิต สาลี, “บริหารแบบมีส่วนร่วม,” (ออนไลน์ 2552)

<http://www.gotoknow.org/posts/259345> (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559).

1. ผู้บริหารหรือผู้นำ นับว่าสำคัญที่สุดเป็นอันดับแรก เพราะถ้าหากว่าผู้บริหารไม่มีความต้องการที่จะให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมแล้ว ก็คงยากที่จะเกิดบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะเรียกร้องก็ตาม แต่ถ้าผู้บริหารมีบุคลิกและปรารถนาที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมแล้ว การมีส่วนร่วมในการบริหารย่อมเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน เพราะการจะนำวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้นั้น มิใช่ว่าจะใช้ได้ ทุกสถานการณ์ บางครั้งนำไปใช้กับองค์กรหนึ่งแล้วเกิดความสำเร็จ แต่เมื่อนำไปใช้กับอีกองค์กรหนึ่งอาจไม่ประสบผลสำเร็จก็ได้ ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ เช่น เวลา สถานที่ ภาวะผู้นำ สถานการณ์ วิถีชีวิตของคนแต่ละสังคม เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องตระหนักในเรื่องเหล่านี้และพิจารณาว่าในสถานการณ์ใดควรจะใช้เทคนิคการบริหารแบบใด

2. ผู้ปฏิบัติหรือผู้ตาม แม้ว่าผู้บริหารปรารถนาจะให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเพียงใด ไม่ว่าจะสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยหรือออกคำสั่งก็ตาม แต่หากผู้ปฏิบัติหรือผู้ตามไม่เต็มใจ ไม่สนใจหรือไม่เห็นความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น ทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้เกิดผลงาน องค์กรจะอยู่ได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพนักงานหรือผู้ตาม ถ้าหากไม่ร่วมมือไม่ทุ่มเทการทำงานให้แก่องค์กร องค์กรก็ต้องสิ้นสลาย และเมื่อนั้นทุกคนในองค์กรก็จะหมดงานทำ เป็นต้น ถ้าหากผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ตามเข้าใจในวัตถุประสงค์ ก็จะทำให้ความร่วมมือและทุ่มเทกำลังสติปัญญา ความสามารถเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรเพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ต่างก็มีความรักและความผูกพันกับองค์กรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การตบมือข้างเดียวไม่ดังฉันใด เปรียบได้กับผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีการประสานร่วมมือกันฉันนั้น ดังนั้นทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องมีความตระหนักร่วมกันในสิ่งสำคัญดังกล่าว ผู้บริหารมีหน้าที่ใช้กลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเป็นวัฒนธรรม ในการทำงาน เมื่อบุคคลมีโอกาสดแสดงความสามารถในศักยภาพของตนร่วมกำหนดเป้าหมายหรือ ร่วมตัดสินใจในการทำงาน ย่อมจะทำให้เกิดการผูกมัดในเชิงจิตวิทยา (Psychological Commitment) และจะเป็นพลังใจให้เกิดความกระตือรือร้นให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายมากกว่านั้นและจะเป็นผลให้องค์กรมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป ผลของการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร กำหนดปัญหาและความต้องการของตนเองและการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ถ้าหากสามารถบริหารการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมแล้ว การบริหารงานก็จะเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม หากเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากเกินไปก็จะทำให้เกิดข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลากหลายจนเกินขอบเขต ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดก็

ไม่สามารถดำเนินการอะไรเป็นขั้นเป็นอันไม่ว่าการมีส่วนร่วมนั้นจะกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อมตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบลักษณะใด ๆ ก็ตาม

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมเดช สีแสง²⁷ ได้สรุปถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันปรับปรุงงานในหน่วยงานของตน ซึ่งมีข้อดี ดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดและสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุดคือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด จะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด
2. บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในการบริหาร
3. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกว่ามีคุณค่ามีความภาคภูมิใจและทำงานเต็มความสามารถ
กมล ฉายาวัดนะ²⁸ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ประการ
  1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าคิดเพียงคนเดียว
  2. การมีส่วนร่วมในการบริหาร มีผลทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ทดสอบว่าสิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่
  3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
  4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมั่นใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น
  5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน มีความเป็นไปได้สูง ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกภาคภูมิใจ และเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

²⁷ สมเดช สีแสง, คู่มือมือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ, 89.

²⁸ กมล ฉายาวัดนะ, บริหารคนและงานตามหลักของพระพุทธเจ้า, 135.

ข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิการ²⁹ ได้นำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. ข้อจำกัดด้านองค์การ ในตัวขององค์การเองมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ประเพณี ประเพณีขององค์การอยู่บนพื้นฐานของการบริหารแบบเผด็จการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ถ้าหากว่าประเพณีถูกให้ความสำคัญและการรักษาสถานะเดิมเอาไว้ว่า มีความสำคัญกว่าการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ แล้วข้อเสนอแนะของการบริหารแบบใหม่ เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะถูกปฏิเสธทันที

1.2 ประชญาและค่านิยมขององค์กร ประชญาและค่านิยมของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงในองค์การอาจจะเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ ประชญาขึ้นอยู่กับค่านิยมเป็นความเชื่อถือโดยกลุ่มผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและประญาของการบริหารเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก

1.3 คุณภาพของนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน องค์การบางแห่งเชื่อในนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นมาก่อนเพื่อครอบคลุมถึงสถานการณ์ใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น คู่มือนโยบายถูกผู้บริหารใช้เป็นเหตุผลในการปฏิเสธความคิดเห็นหรือวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ เนื่องจากนโยบายเป็นสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงเป็นผู้กำหนด จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามขัดแย้งไม่ได้

1.4 คุณภาพของเจ้าหน้าที่ องค์การอาจจะมีพนักงานที่ไม่มีความสามารถทางด้านการมีส่วนร่วม เนื่องจากขาดทักษะ ความรู้ ความต้องการ การฝึกอบรม หรือประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารหรือพนักงานแบบมีส่วนร่วมเลย ชอบทำตามคำสั่ง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

1.5 โครงสร้างขององค์กร โครงสร้างขององค์การไม่เพียงแต่ประกอบขึ้นด้วยอำนาจหน้าที่เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์ทางด้านการรายงานผล การมอบหมายงานอย่างเป็นทางการ การจัดระเบียบกลุ่มงานที่เป็นทางการ ช่องทางติดต่อสื่อสารและขนาดของการควบคุม องค์การทุกแห่งต้องการโครงสร้างที่มีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและการปฏิบัติอย่างราบรื่น แต่องค์การบางแห่งให้ความสำคัญกับโครงสร้างมากจนเกินไป โครงสร้างจึงตายตัว มีการละเมิดการบังคับบัญชาความสัมพันธ์ทางด้านการรายงานผลอย่างเป็นทางการ เป็นสิ่งที่ถูกห้ามและถูกลงโทษอย่างร้ายแรง

1.6 การขาดบรรยากาศสนับสนุน บรรยากาศขององค์การคือความรู้สึก ทัศนคติและความเชื่อที่บุคคลในองค์การมีต่อองค์การ บรรยากาศยังเป็นภาพพจน์ที่พนักงานและประชาชนมีต่อองค์การด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง

²⁹ สมยศ นาวิการ, ทฤษฎีองค์การ, 25-37.

2. อุปสรรคทางการบริหาร

2.1 นิสัยด้านการบริหาร ผู้บริหารหลายคนบริหารงานบนพื้นฐานของนิสัย ทำสิ่งต่าง ๆ ตามแนวทางที่ตนทำอยู่เสมอ การปฏิบัติเหล่านี้เป็นนิสัยและจิตใต้สำนึกคล้ายคลึงกับการปฏิบัติแบบตอบโต้ ที่เรียกว่า การบริหารแบบตอบโต้ (Management by Reflex)

2.2 ผู้บริหารไม่เข้าใจการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารหลายคนต้องการเปลี่ยนแปลงแบบของตนและต้องการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม แต่ไม่มีความเข้าใจไม่รู้อย่างไรที่จะนำมาประยุกต์ใช้อย่างไร ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีประโยชน์

2.3 สมมติฐานของทฤษฎี X ผู้บริหารหลายคนเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาเกียจคร้านและไม่ต้องการทำงาน ผู้บริหารจึงต้องควบคุมอย่างใกล้ชิดเพื่อมั่นใจว่าพวกเขาสามารถปฏิบัติงานได้ดี และจะไม่ยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเชื่อว่าพนักงานไม่มีความสามารถในการมีส่วนร่วม หรือไม่มีความเต็มใจในการมีส่วนร่วมเลย และการให้มีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่เสียเวลา

2.4 การขาดความมั่นคง ผู้บริหารหลายคนขาดความมั่นคงในงานของตน มีความรู้สึกลัวต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาในงานของตน กลัวผู้อื่นล่วงรู้การทำงานของตน

2.5 ความกลัว สิ่งที่ผู้บริหารบางคนกลัวในการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีอยู่ 5 ประการ คือ

2.5.1 กลัวจะมีอำนาจน้อยลง คือกลัวอำนาจถูกแบ่งให้ผู้ร่วมงาน

2.5.2 กลัวถูกบดบังรัศมีโดยผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ตนเองลดความสำคัญลง บางครั้งยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมาขององค์การเท่านั้น

2.5.3 กลัวความยุ่งยากในการควบคุมกำกับ เพราะทุกคนมีความคิดอิสระ มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นทั้งทางบวกและทางลบ

2.5.4 กลัวการสูญเสียการมองเห็นภาพตัวเอง กลัวว่าจะถูกบดบัง โดยผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารเหล่านี้มีความเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะได้รับการยกย่องเชิดชูมากกว่าตน การปฏิบัติงานจึงเป็นการแข่งขันกับผู้ใต้บังคับบัญชาแทนที่จะเป็นการร่วมมือกัน

2.5.5 กลัวว่างานจะไม่สำเร็จ เนื่องจากเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งเวลาและความพยายาม จึงทำให้ผู้บริหารบางคนเชื่อว่า ถ้าหากว่าต้องการให้งานสำเร็จและถูกต้องควรจะต้องทำด้วยตนเอง

3. ข้อจำกัดด้านผู้ใต้บังคับบัญชา

3.1 การขาดความสามารถในการมีส่วนร่วม คือไม่มีความรู้ ความเข้าใจ

3.2 การขาดความต้องการ คือ ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ต้องการเข้าร่วม

3.3 การขาดความรู้เนื้อหาหรือความเชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนร่วมต้องมีความรู้ในสาขาวิชา เพื่อให้ทำงานประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

3.4 การไม่รู้ว่าจะถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วม พนักงานบางคนล้มเหลวในการมีส่วนร่วม เพราะไม่รู้ว่าตนเองถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วม การไม่รู้ตัวมักจะเกิดขึ้นกับพนักงานใหม่ ผู้บริหารเข้าใจว่าพนักงานรู้และมองว่าเป็นหน้าที่ แต่พนักงานบางคนไม่รู้ จึงทำให้การมีส่วนร่วมขาดประสิทธิภาพ

3.5 ความกลัวซึ่งอาจพิจารณาได้จากหลายประการด้วยกัน เช่น กลัวความล้มเหลว กลัวความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้น กลัวต่อการคว่ำบาตรของกลุ่ม กลัวทำงานหนักมากขึ้น และประการสุดท้ายกลัวว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ดีในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานจะยกเลิกงานบางอย่างที่กำลังดำเนินการอยู่

4. ข้อจำกัดด้านสถานการณ์

4.1 เวลาการมีส่วนร่วมต้องเสียเวลามากในการประชุม การวางแผน การประสานงาน การอำนวยความสะดวก

4.2 งานบางอย่างต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านงานบางอย่างควรปฏิบัติโดยบุคคลตามลำพัง

4.3 อิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม บางครั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ ข้อตกลง และการเปลี่ยนแปลงขององค์การ

โดยสรุป ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมมีหลายประการ อุปสรรคเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นจากองค์การ ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้และต้องหาแนวทางวางแผนป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นในการทำงานในองค์การของตน

2.1.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

กรอบแนวคิดของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีแนวความคิดพื้นฐานหลัก 2 แนวทาง คือ นโยบายไปสู่การปฏิบัติแบบบนลงล่าง (top - down approach) และแนวทางแบบล่างขึ้นบน (bottom - up approach) ซึ่งมีนักวิชาการทำการศึกษา และกำหนดเป็นตัวแบบ (model) ต่าง ๆ ไว้หลายตัวแบบ ซึ่งในที่นี้ขอนำเสนอแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของ วรเดช จันทรศร³⁰ อันได้แก่

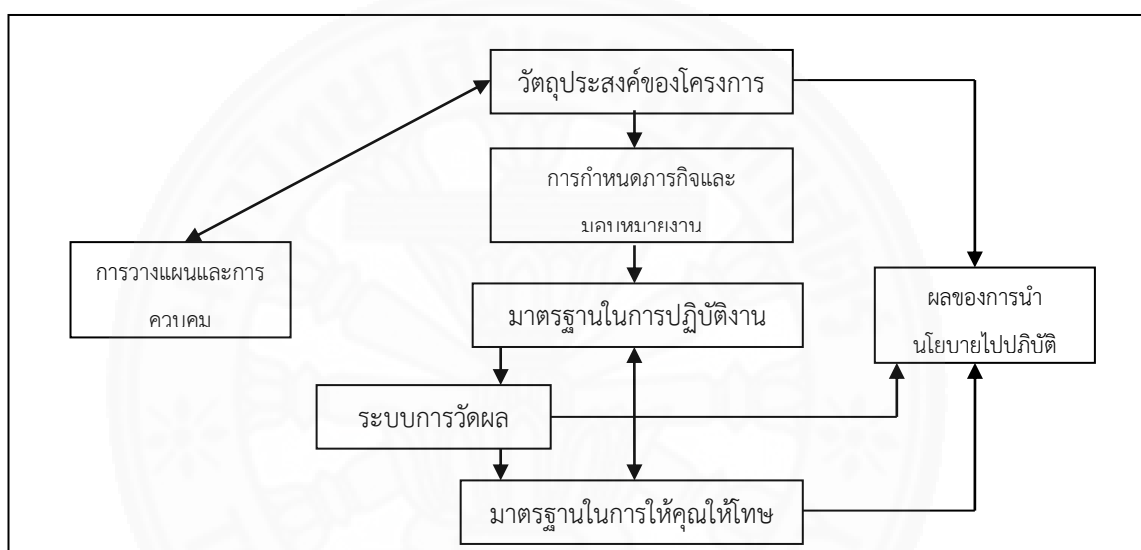
ตัวแบบยึดหลักเหตุผล (Rational model)

ตัวแบบนี้ยึดฐานคติอยู่ที่การกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน มีการกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์การตลอดจนระบบการให้

³⁰ วรเดช จันทรศร, ทัศนคติการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554), 129-145.

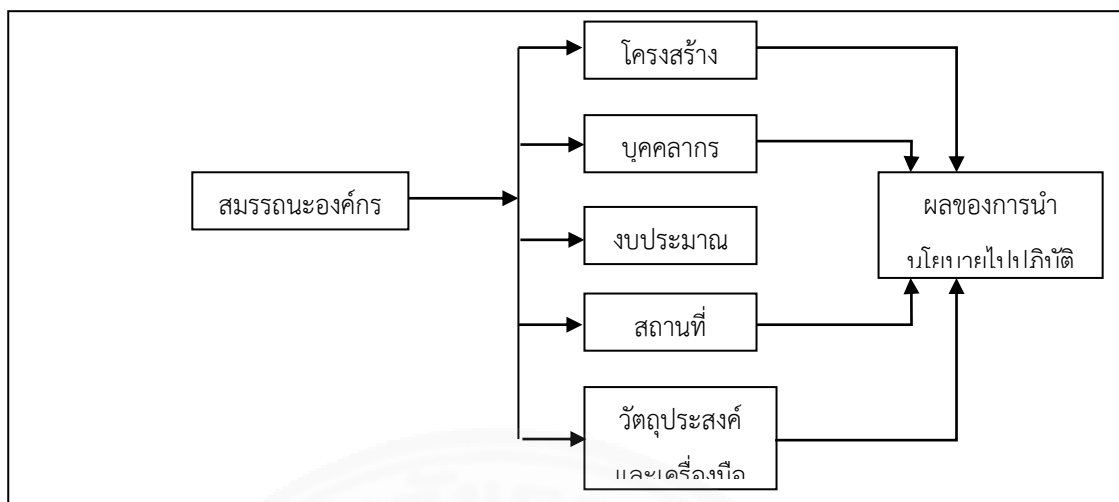
คุณให้โทษ มีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจว่าอะไรคือเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดภารกิจมอบหมายงานหรือกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งจะช่วยให้การประสานการปฏิบัติงานเป็นไปโดยราบรื่น นอกจากนี้การกำหนดมาตรฐานในการทำงานยังอำนวยความสะดวกให้เกิดระบบการประเมินผลที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เป็นการง่ายที่ผู้บริหารนโยบายสามารถควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายได้อย่างตลอดเวลาและต่อเนื่อง ในประเด็นสุดท้าย ระบบการประเมินผลที่สมบูรณ์และการมีมาตรฐานในการทำงานที่เด่นชัดจะช่วยเสริมสร้างให้มาตรฐานการปฏิบัติงานสูงขึ้นอีกด้วย

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบยึดหลักเหตุผล, วรเดช จันทรศร, ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554), 131.

ตัวแบบการจัดการ (Management Model)

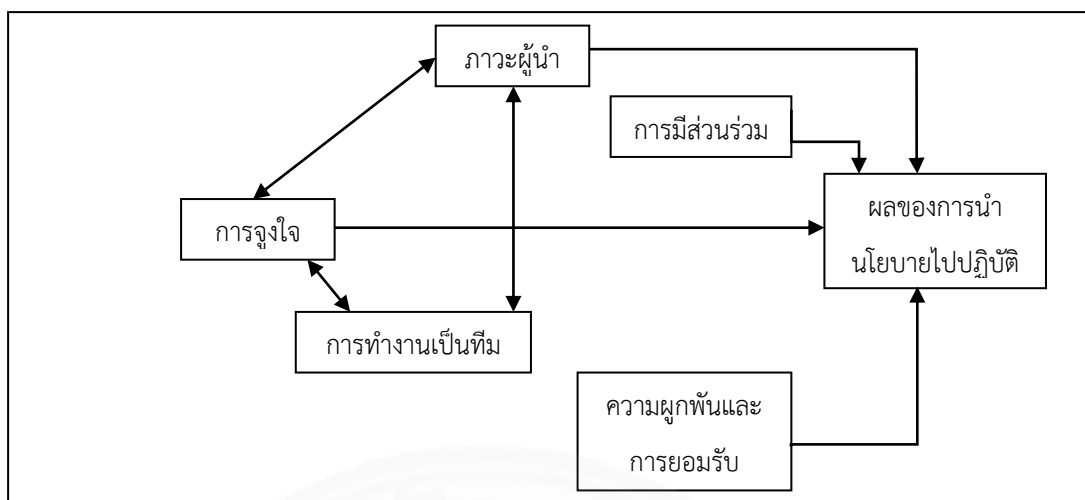
ตัวแบบนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีองค์การ เน้นให้ความสนใจไปที่สมรรถนะขององค์การเพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด นโยบายที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและด้านเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ องค์การยังต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ

ภาพที่ 2.2 ตัวแบบการจัดการ, วรเดช จันทรร, *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554), 134.

ตัวแบบการพัฒนาองค์กร (Organization Development model)

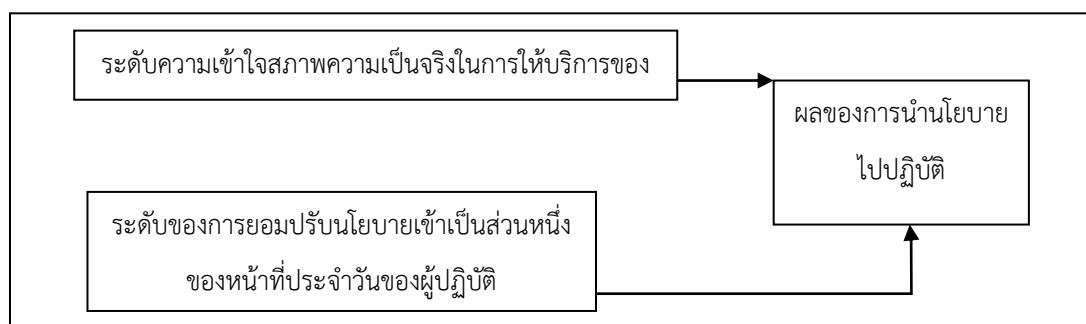
ตัวแบบนี้เน้นศึกษาปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ของการสร้างความผูกพัน และการยอมรับ เพื่อมุ่งสนองตอบตามความต้องการทางจิตวิทยาและทางสังคมของมนุษย์ เน้นที่การมีส่วนร่วมขององค์กรเป็นสำคัญ โดยมาจากความเชื่อพื้นฐานว่าการนำนโยบายมาปฏิบัติให้บังเกิดความสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการตั้งใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันของสมาชิกในองค์กร การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งใช้การควบคุม หรือใช้อำนาจทางรูปนัยของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพราะการแบ่งแยกกว่าการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องที่ควรมาจากกระตบสูง และการปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในระดับล่างเป็นเรื่องที่ขัดกับสภาพความเป็นจริง การทำให้ผู้ปฏิบัติตระหนักในความสำคัญของนโยบายและเห็นว่าความสำเร็จของนโยบายคือความสำเร็จของผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนจึงน่าจะส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่ากลยุทธ์อื่น ๆ

ภาพที่ 2.3 ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบการพัฒนางานองค์กร, วรเดช จันทรศร, *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค, 2554), 136.

ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic processes model)

ตัวแบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดของนักสังคมวิทยาองค์กรที่พยายามสร้างกรอบการมองหาสภาพความเป็นจริงทางสังคมในองค์กรโดยมีความเชื่อว่าอำนาจขององค์กรไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งที่มีอยู่อย่างเป็นทางการแต่มีอยู่กระจัดกระจายในองค์กร กล่าวคือ สมาชิกขององค์กรทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณ์โดยเฉพาอย่างยิ่งข้าราชการที่มีหน้าที่ต้องติดต่อและให้บริการประชาชนโดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจควบคุมได้ การส่งนโยบายใหม่ ๆ ที่จะมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันของข้าราชการเหล่านี้มักจะได้รับการจูงใจ ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมความผูกพันและการยอมรับผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลนอกจากข้าราชการเหล่านี้จะยอมรับหรือปรับนโยบาย แนวทางการปฏิบัติเหล่านั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวัน ดังนั้นความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ แต่เกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารนโยบายไม่เข้าใจสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติในหน่วยงานราชการมากกว่า

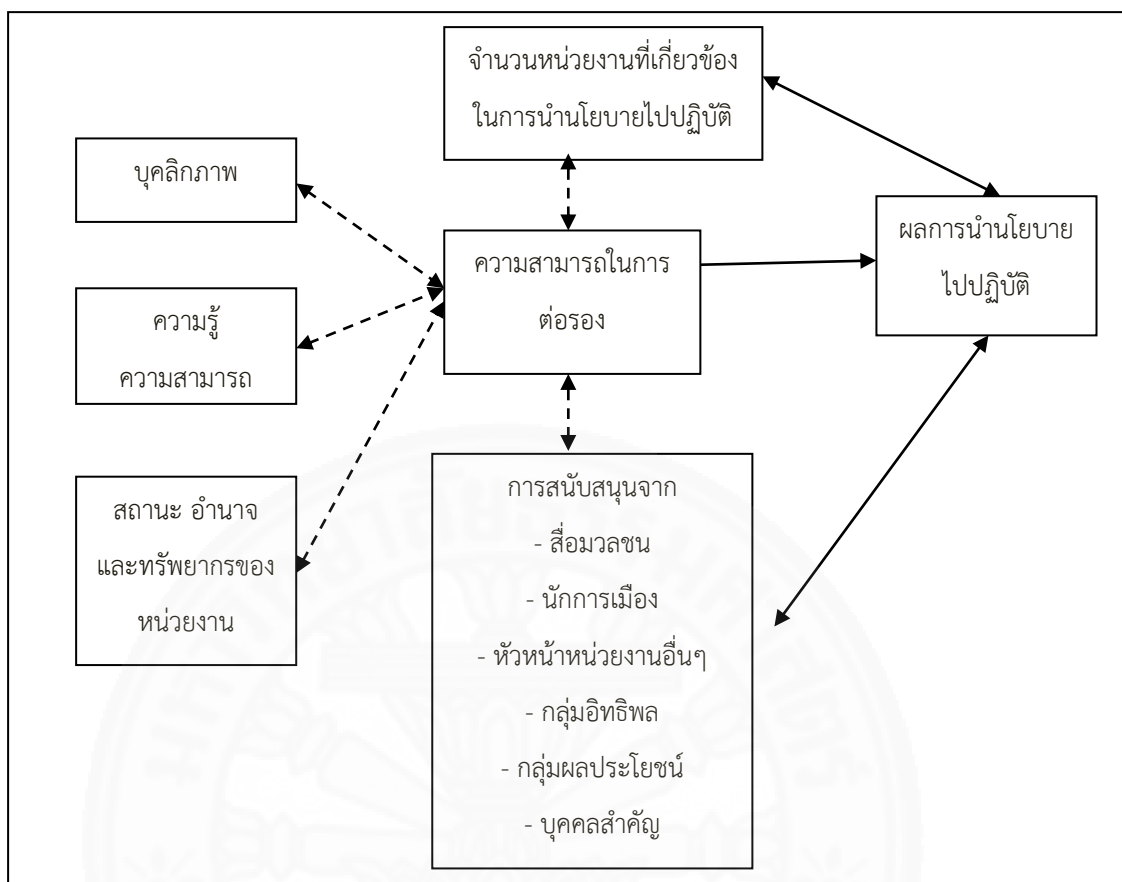

ภาพที่ 2.4 ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic processes model), วรเดช จันทรร, *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554), 138.

ตัวแบบทางการเมือง (political model)

ตัวแบบนี้เชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่นหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนองค์กร กลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์กร โดยเห็นว่าการสร้างการยอมรับ และการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่ยากที่จะเกิดขึ้นได้ แต่ความขัดแย้ง เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในองค์กรและในระบบสังคมทั่วไป การหวังที่จะให้ทุกฝ่ายเห็นชอบและปฏิบัติตามนโยบายเป็นสิ่งที่ยาก เพราะนโยบายคือการเมือง เป็นเรื่องของการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งจะมีทั้งผู้ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ และเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกฝ่ายจะต้องปกป้องผลประโยชน์ของตนเองก่อน

ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นเรื่องของการเผชิญหน้า การบริหารความขัดแย้ง การแสวงหาผู้สนับสนุนหรือการยอมรับการโฆษณาชวนเชื่อ การรู้จักสร้างเงื่อนไขและการหาข้อต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรทั้งระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2.5 ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบทางการเมือง (political model), วรเดช จันทศร, ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554), 140.

2.1.4 แนวความคิดว่าด้วยสิทธิเด็กตามหลักการสากล

หลักการและความหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กตามหลักการสากล

สิทธิเด็กนับเป็นส่วนสำคัญตามหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรีและมีเสรีภาพ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ ในปี พ.ศ.2467 (ค.ศ.1924) องค์การสันนิบาตชาติได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือปฏิญญาเจนีวา (the Declaration of Geneva 1924) ขึ้น ภายหลังเมื่อมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติแล้ว ก็ได้มีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the Universal Declaration of Human Rights) ในปี พ.ศ.2491 (ค.ศ.1948) หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2502 (ค.ศ.1959) องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญกับสิทธิเด็กภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชน จึงประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (the United Nations Declaration on the Rights of the Child 1959) แต่ปฏิญญาดังกล่าว ไม่มีผลผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ

จึงทำให้หลายประเทศไม่มีการนำไปยึดถือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จนกระทั่งในปี พ.ศ.2532 (ค.ศ. 1989) องค์การสหประชาชาติจึงได้พัฒนาการคุ้มครองเด็กให้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการประกาศ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” (Convention on the Rights of the Child 1989) เพื่อให้มีการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง การประกาศอนุสัญญาดังกล่าว จึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้นานาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญและไม่อาจมองข้ามปัญหาเกี่ยวกับเด็กได้อีกต่อไป

สาระสำคัญของสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ทั้งภาครัฐและภาคสังคมจำเป็นต้องตระหนักและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเนื้อหาสาระของอนุสัญญามีทั้งหมด 54 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เริ่มจากข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 41 เป็นข้อที่ว่าด้วยหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กพึงได้รับ

ส่วนที่ 2 เริ่มจากข้อที่ 42 ถึงข้อที่ 45 เป็นข้อที่กำหนดเป็นหลักเกณฑ์และแบบพิธี ซึ่งประเทศที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาต้องปฏิบัติตาม

ส่วนที่ 3 เริ่มจากข้อที่ 46 ถึงข้อที่ 54 เป็นข้อเกี่ยวกับกลไกของอนุสัญญา ซึ่งกำหนดวิธีการสอดส่องดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการบังคับใช้

สำหรับเนื้อหาในส่วนที่หนึ่ง ซึ่งว่าด้วยหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่พึงได้รับ อาจแบ่งได้เป็น 6 หลักการด้วยกันคือ

1. หลักการทั่วไป เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่วๆ ไปในแง่ทั้งส่วนบุคคล การแสดงความคิดเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกัน การศึกษาและอื่น ๆ นอกจากนี้เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลเด็กโดยทั่วไปโดยกำหนดไว้ในรูปหลักพึงปฏิบัติของรัฐภาคี อย่างไรก็ตามมีบทบัญญัติที่ตัดปัญหาผลกระทบทางลบในการบังคับในอนุสัญญานี้ปิดท้ายไว้ว่า อนุสัญญานี้ไม่มีผลทำให้เด็กได้รับความคุ้มครองน้อยไปกว่าที่เขามีอยู่ตามกฎหมายอื่น ๆ สาระสำคัญของหลักนี้อยู่ในข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 25, 30, 38 และข้อ 41

2. หลักการคุ้มครองร่างกายชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็ก มุ่งคุ้มครองมิให้เด็กถูกละเมิดสิทธิเหนือร่างกาย ชีวิต และเสรีภาพ ไม่ว่าจะทำร้าย ฆ่า ล่วงเกินทางเพศ ขูดรีด หากำไรทางเพศ หรือค้ำกำไรทางเศรษฐกิจหรือนำเด็กไปเป็นวัตถุซื้อขายหรือปฏิบัติต่อเด็กที่ไม่เหมาะสม จนเป็นผลเสียต่อสวัสดิภาพของเด็ก รวมทั้งคุ้มครองให้มีการเยียวยา ฟ้นฟู เด็กที่ถูกละเมิดดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ สาระสำคัญของหลักนี้อยู่ในข้อ 19, 32, 33, 34, 35, 36 และ ข้อ 39

3. หลักการให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก มุ่งคุ้มครองการให้เด็กได้รับข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กให้ได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัย ได้รับการประกันสังคม ได้รับการศึกษาทั้งในแง่ของการเล่าเรียนและโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนเพื่อพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้รับการ

พักผ่อนหย่อนใจและส่งเสริมชีวิตด้านศิลปวัฒนธรรม มีสาระสำคัญในข้อ 17, 24, 26, 28, 29 และข้อ 30

4. หลักการคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง มุ่งคุ้มครองให้เด็กได้รับสิทธิในฐานะพลเมืองของรัฐที่มีชื่อ มีสัญชาติ สามารถติดต่อกับครอบครัวมีภูมิลำเนาหรืออยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดา ได้รับอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยมีรัฐช่วยสนับสนุนและให้หลักประกัน มีสาระสำคัญอยู่ในข้อ 7, 8, 9, 10, 18 และ 27

5. หลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญา มุ่งคุ้มครองให้เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่โดยให้ได้รับผลกระทบจากการต้องถูกดำเนินคดีและควบคุมตัวน้อยที่สุด สำหรับเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ หรือกระทำความผิดทางอาญามุ่งคุ้มครองให้ได้รับโอกาสแก้ไขเยียวยาให้สามารถเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยมีสมมติฐานว่าเด็กกระทำการใด ๆ เพราะขาดวุฒิภาวะทำให้สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลผลักดันต่อความประพฤติของเด็ก นอกจากนั้นยังมีหลักประกันมิให้เด็กต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต มีสาระสำคัญอยู่ในข้อ 37 และข้อ 40

6. หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส มุ่งคุ้มครองให้เด็กด้อยโอกาส เด็กผู้ขาดไร้ผู้อุปการะ เด็กผู้ตกอยู่ในภยันตราย และเด็กพิการได้รับการดูแลและอุปการะเลี้ยงดูให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป มีสาระสำคัญอยู่ในข้อ 20, 21, 22 และข้อ 23

หากพิจารณาในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กดังกล่าว พบว่าในการดำเนินการใด ๆ ตามหลักการของ “สิทธิเด็ก” จะมีจุดมุ่งหมายตามหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) สิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด (Inherent right) รัฐจะต้องรับประกันความอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก กล่าวคือ เด็กจะต้องได้รับความปลอดภัยจากการคลอดและเมื่อรอดพ้นเป็นทารกแล้วเด็กจะมีสิทธิตามกฎหมายรับรอง และจะต้องจดทะเบียนทันทีหลังการเกิด มีสิทธิที่จะมีชื่อ ได้สัญชาติ และจะต้องมีสิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของเด็กเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถจำกัดการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็กได้

(2) หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The best interests of the child) กล่าวคือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง การพัฒนาทั้งด้านจิตใจและร่างกายให้ได้มาตรฐานอย่างน้อยที่สุดจะต้องเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่จะเป็นการทำลายชีวิตและอนาคตของเด็ก แต่จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้มีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามระดับความสามารถซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ดังนั้น ในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเด็ก รัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้นิยามความหมายคำว่า “เด็ก” ไว้ว่า “เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็ก” และกำหนดให้ประเทศสมาชิกภายใต้อนุสัญญานี้ จะต้องคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งแบ่งได้ 4 ประการ ดังนี้

1. สิทธิในชีวิตและการอยู่รอด (Rights to survival) เป็นสิทธิในการมีชีวิตและอยู่รอด นับตั้งแต่คลอดและจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้รับรองให้เด็กทุกคนมีสิทธิติดตัว (Inherit right) และจะต้องรับรองให้มีการส่งเสริมการพัฒนาเด็ก รวมทั้งมีสิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อและแม่ของเด็ก มิให้เด็กถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความต้องการของพ่อและแม่ของเด็ก ยกเว้นในกรณีที่หน่วยงานที่มีอำนาจอาจใช้วิธีทางกฎหมายในการบังคับว่าการแยกจากพ่อและแม่ของเด็กนั้นจำเป็นต้องทำเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The best interests of the child)

นอกจากนั้น รัฐจะต้องพยายามเพื่อให้หลักประกันว่าบิดาและมารดา หรือผู้ปกครอง จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก รวมทั้งรัฐจะต้องจัดให้มีและพัฒนาสถาบันการอำนวยความสะดวกและการบริการต่าง ๆ สำหรับการดูแลเด็ก ตลอดจนในด้านสาธารณสุข รัฐจะต้องมีมาตรฐานด้านสาธารณสุข มีสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟู ส่งเสริมการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน รวมไปถึงการจัดหาอาหารที่ถูกต้องหลักโภชนาการ และน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและได้รับประโยชน์สูงสุด และจะต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อมุ่งลดการเสียชีวิตของทารกและเด็ก พร้อมกับช่วยเหลือทางการแพทย์ในการดูแลสุขภาพแก่เด็กทุกคนด้วย นอกจากนี้ ในกรณีเด็กพิการ รัฐจะต้องช่วยเหลือให้เด็กที่พิการทางร่างกายหรือจิตใจได้มีชีวิตที่สมบูรณ์และปกติสุขอย่างมีศักดิ์ศรี ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและเอื้ออำนวยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในชุมชน

2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Rights to protection) กล่าวคือ เด็กจะต้องได้รับความคุ้มครองในทุกรูปแบบที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเพศ การถูกทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท รวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ จากเด็ก ซึ่งรวมไปถึงการกระทำที่จะเป็นการทำร้ายแม้ว่าจะอยู่ในความดูแลของบิดาและมารดา ผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นที่ดูแลเด็กอยู่ในขณะนั้น โดยอนุสัญญาได้ระบุไว้ว่ารัฐจะต้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากการใช้ประโยชน์ทางเพศและการกระทำทางเพศที่มีขอบทุกรูปแบบ นอกจากนี้รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายและกลไกทางสังคมในการคุ้มครองและป้องกันเด็กจากถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการค้า การผลิตและการแสพยาเสพติด

นอกจากนี้รัฐยังจะต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาหรือได้ฝ่าฝืนกฎหมายโดยจะต้องคำนึงถึงอายุของเด็ก โดยจะต้องถือว่าเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาหรือตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายนั้น อย่างน้อยที่สุดจะต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย และหากได้รับแจ้งข้อหา เด็กจะต้องได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทาง

อื่นที่เหมาะสมโดยจะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยหรือสารภาพผิด และให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายภายใต้เงื่อนไขของความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ในกระบวนการพิจารณาคดีความ จะต้องมีการหน่วยงานและสถาบันที่มีภารกิจเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาหรือได้ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยการใช้มาตรการที่เหมาะสมและไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ แต่ให้ดำเนินการต่าง ๆ อาทิ ดูแล แนะนำ ควบคุม ให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์ โดยจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่สภาพการณ์และความผิดของเด็ก และมุ่งส่งเสริมให้เด็กที่เคยกระทำความผิดได้กลับคืนสู่สังคม และในกรณีเด็กที่ลี้ภัยที่เข้ามาภายในประเทศ รัฐจะต้องให้คุ้มครองและให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

3. สิทธิในการพัฒนา (Rights to development) กล่าวได้ว่า เด็กมีสิทธิที่จะพัฒนาตนเองตามความสามารถและศักยภาพเท่าของเด็กที่จะทำได้ ซึ่งรัฐจะต้องจัดบริการสาธารณะให้เด็กได้รับการศึกษาบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกันของโอกาสที่เท่าเทียมกันโดยจัดให้การศึกษาในระดับประถมเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนสามารถเรียนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนั้นยังต้องสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้มีความหลากหลายและเปิดกว้าง พร้อมกับดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนของเด็กและป้องกันการออกจากโรงเรียนก่อนกำหนดด้วย อีกทั้ง ในระบบการศึกษาจะต้องมีมาตรการในระเบียบวินัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยการศึกษาจะต้องสนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ มีจิตสำนึกที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการรักษาและเคารพเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยมของท้องถิ่นและต่ออารยธรรมอื่น ๆ ที่แตกต่างไปจากของเด็กด้วย

สำหรับเด็กพิการ รัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษา การฝึกอบรม การดูแลสุขภาพ การบริการด้านฟื้นฟูสภาพ การเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงาน และโอกาสทางด้านสันติภาพที่จะส่งเสริมให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับสังคมและเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม (Rights to participate) ภายใต้หลักประชาธิปไตยมีหลักการสนับสนุนคุณค่าของมนุษย์เป็นสำคัญ ดังนั้น เด็กในฐานะที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงควรมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออก โดยสิทธินี้จะรวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา ได้รับหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกลักษณะโดยไม่ถูกจำกัดเขตแดน พร้อมกันนี้ก็สามารถกระทำได้โดยทั้งทางวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือแม้การพิมพ์ในรูปของศิลปะหรือผ่านสื่ออื่น ๆ ตามที่เด็กได้เลือกที่จะแสดงออกด้วยเหตุนี้ รัฐจึงต้องเคารพสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพทางความคิด และเคารพสิทธิและหน้าที่ของบิดาและมารดา และผู้ปกครองตามกฎหมาย เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่จะพัฒนาเป็นไปตามวัยของเด็ก นอกจากนั้น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กยังคุ้มครอง

สิทธิและเสรีภาพของเด็กในการชุมนุมอย่างสงบ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินเป็นไปโดยสอดคล้องกับกฎหมาย และเท่าที่จำเป็นในสังคมประชาธิปไตย ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รัฐจะต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งทางสังคม จิตใจและศีลธรรม

2.1.5 แนวคิดในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

ประเทศไทยมีแนวคิดที่จะพัฒนาพลังเยาวชนของชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 เมื่อรัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ด้วยทรงมีแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับเยาวชนว่า “เยาวชนเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวและสังคมประเทศชาติ มีความต้องการที่จะสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่มและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น” และเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ประกาศ ใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดริเริ่ม นิยมและภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ (กลุ่มการพัฒนามาตรการ กลไกสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน พ.ศ.2546)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ³¹ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ใช้แนวคิดการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อันจะส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นกิจกรรมที่เป็นระบบ สนองตอบความต้องการในแต่ละช่วงอายุและครอบคลุมทุกสภาวะความเป็นอยู่ ดังนั้น จึงได้กำหนดวิธีการหลักสำหรับการจัดบริการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เต็มตามศักยภาพ ครอบคลุมความจำเป็น ขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานสากลสำหรับกลุ่มเด็กปกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับกลุ่มภาวะยากลำบากและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเพื่อให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมตามวัย 2) เพื่อปรับวิธีการจัดบริการจากสาขาการพัฒนาเป็นการจัดบริการตามพัฒนาการของแต่ละวัยให้เป็นมาตรฐานสากล 3) เพื่อปรับบทบาทการบริหารของหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาเด็กและเยาวชน

³¹ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(พ.ศ.2545-2549)* (ฉบับที่ 9), (กรุงเทพฯ: สกายบุคส์, 2549).

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ประกาศ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 กำหนดให้เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และเปี่ยมด้วยศักยภาพ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนจำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขและหลักประกันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545-2554 เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2545 ด้วยการประกาศนโยบายระดับชาติ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหลักในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่
2. สนับสนุนให้องค์กรสำคัญอื่น ๆ ของสังคม เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันวิชาชีพ สถาบันการเมืองการปกครองทุกระดับโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน และสถาบันสื่อมวลชนมีบทบาทและประสานร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาและในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของเยาวชนอย่างสร้างสรรค์
3. สนับสนุนให้บริการแก่เยาวชนทั้งภาครัฐราชการและนอกภาครัฐราชการ ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ ทำงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
4. สนับสนุนการออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชน
5. สนับสนุนให้มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเยาวชนโดยมีดัชนีชี้วัดอย่างเป็นระบบ
6. ส่งเสริมให้เยาวชนในแต่ละวัยได้รับบริการตามสิทธิ และความต้องการพื้นฐานตามมาตรฐานสากลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ
7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล มีความคิด ความรับผิดชอบ และกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข
8. สนับสนุนให้เยาวชนสามารถใช้ความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่บนพื้นฐานภูมิปัญญาหลักธรรมทางศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ
9. สนับสนุนให้เยาวชนแต่ละวัย มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสังคมอย่างสร้างสรรค์ในกิจการของชุมชน และการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศจากการประชุมคณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 6/ 2547 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งมีอดีตรองนายกรัฐมนตรี (ศาสตราจารย์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์) เป็นประธานได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดนาร่อง 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสตูล

โดยให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) เป็นเจ้าของเรื่อง ส่วนการดำเนินงานในระดับจังหวัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดตั้งสภาเยาวชนจังหวัด เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างตามมติคณะรัฐมนตรีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธาน กยช. คือ รองนายกรัฐมนตรี (นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย) ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 1/ 2548 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2548 ณ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ภายใต้หลักการ “เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” และควรผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมมือกันจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดสภาเยาวชนแห่งชาติในโอกาสต่อไป

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2548 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2548 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) เป็นประธาน มีมติให้ทุกจังหวัดจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ให้เสร็จเรียบร้อยภายในปีงบประมาณ 2549 และให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ (สท.) ประสานกับสำนักงานงบประมาณ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีสมาชิกประกอบด้วย ผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตตำบลตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ผู้แทนเด็กและเยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน และผู้แทนเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษา รวมแล้วไม่เกิน 20 คน³² การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ โดยมีสมาชิกประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น ให้มีคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ ประกอบด้วยประธานสภาคนหนึ่งและผู้บริหารอีกไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตอำเภอ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป และผู้แทนเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษาการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด โดยมีสมาชิกประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะบริหาร สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ จำนวนไม่เกินห้าคนจากแต่ละสภาเด็กและเยาวชนอำเภอในจังหวัดให้มีคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ประกอบด้วย ประธานสภาคนหนึ่งและผู้บริหารอีกไม่เกินยี่สิบคน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด

³² คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 4.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 กำหนดให้ กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้ง แก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนและให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด ร่วมมือ ส่งเสริมและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการ พัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้คำนึงถึง หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย และกำหนด แนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพสังคมในปัจจุบัน

โดยสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินก่อตั้งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2551 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 สังกัด สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มการพัฒนาสังคมเป็นผู้ดูแล ซึ่งสภาเด็ก และเยาวชนระดับจังหวัด มีจำนวน 21 คน สภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ มีจำนวน 32 อำเภอ อำเภอละ 16 คน และสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 333 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อบต.ละ 21 คน โดยในแต่ละปีงบประมาณสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ ได้รับงบประมาณปีละ 20,000 บาท สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 12,500 บาทต่อปี โดยภาระงานส่วนใหญ่ของ สภาเด็กและเยาวชน คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุม การดูแล สังเกตการณ์ การเฝ้าระวังและสถานการณ์ทางสังคม โดยสภาเด็กและเยาวชน เป็นเครือข่าย เชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม อย่างต่อเนื่องเพื่อปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันในการแสวงหาแนวทาง แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับ ท้องถิ่นและร่วมกันจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม โดยที่แต่ละกลุ่มยังคงปฏิบัติการกิจ หลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของกลุ่ม การเชื่อมโยงนี้จะอยู่ในรูปของการ จัดองค์กรที่มีโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน

1. เพื่อให้มีองค์กรกลางของเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ เยาวชนในจังหวัด ประสานกลุ่มต่าง ๆ ภายในจังหวัด รวบรวมสังเคราะห์ปัญหาความต้องการในการ พัฒนาและข้อเสนอในการพัฒนาเยาวชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันในการแสวงหาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่

เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมการเชื่อมโยงนี้จะอยู่ในรูปการจัดองค์กรที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ภายใต้ข้อบังคับซึ่งจัดทำด้วยความเห็นชอบของผู้แทนเยาวชนในจังหวัด

2.1.6 แนวคิดในการดำเนินกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน³³

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ระบุไว้ว่า สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา มีหน้าที่

1. ประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนในเขตจังหวัด
2. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม
3. ส่งเสริม และสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ และสถานศึกษาในเขตจังหวัด ได้มีการจัดกิจกรรม อันเป็นประโยชน์ แก่เด็กและเยาวชน
4. เป็นศูนย์กลางประสานงาน หน่วยงานราชการ เอกชน เพื่อดำเนินกิจกรรมของสภาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เชิญชวน และชี้แจงให้เด็กและเยาวชน ได้เข้ามารวมพลังจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง
5. ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของภาครัฐ และองค์กรเอกชนในจังหวัด เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
6. ให้ความเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณของรัฐเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
7. เสนอข้อคิดเห็นในการจัดกิจกรรม การพัฒนาเด็กเยาวชนที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน จัดทำรายงานการดำเนินงานของสภา ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
8. ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
9. ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุม และการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภชัย วินิจโกศล³⁴ ปัญหาการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตภาคตะวันออก มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการส่งเสริม

³³ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2550, http://www.dcy.go.th/webnew/upload/laws/law_th_20160410233340_1.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2560).

³⁴ ศุภชัย วินิจโกศล, “ปัญหาการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตภาคตะวันออก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543), บทคัดย่อ.

กิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตภาคตะวันออก และเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน ระหว่างผู้บริหารการศึกษาเทศบาลและเจ้าหน้าที่สำนักงานผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้

2. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตภาคตะวันออก ของผู้บริหารการศึกษาเทศบาลและเจ้าหน้าที่สำนักงานพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ขวัญจิตร สิงห์คำ³⁵ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง 2) เพื่อทราบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับประโยชน์ของโครงการ 3) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองต่อการพัฒนาโครงการ 4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำโครงการ กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาคือเด็กและเยาวชน เครือข่ายจำนวน 240 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมไปใช้ประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ได้ฝึกการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีมโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เยาวชนต้องการให้มีการดำเนินงานมากที่สุดคือ โครงการเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนผู้นำกิจกรรมรองลงมาโครงการเยาวชนต่อต้านยาเสพติดโครงการถนน คนเดิน และโครงการเยาวชนร่วมใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เด็กและเยาวชนเครือข่ายร้อยละ 85 ทราบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ และร้อยละ 83 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองสามารถประสานงานและ สร้างความเข้าใจต่อการปฏิบัติงานของโครงการสภาเด็กและเยาวชนได้ อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนเครือข่ายได้แสดงความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองควรสนับสนุนงบประมาณเพิ่ม จัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น มีรถรับส่งเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม เพิ่มบุคลากรในการจัดกิจกรรม และเพิ่มแนวทางในการติดต่อและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

---

³⁵ ขวัญจิตร สิงห์คำ, “ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), บทคัดย่อ.

สุนิสา ไชยกุล³⁶ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษา สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรีและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี ของคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี จำนวน 135 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยให้คำร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16-18 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีตำแหน่งเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนโดยทำงานในสภาเด็กและเยาวชนมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี และมาจากการเลือกกันเองของเยาวชนหรือมาจากการแต่งตั้ง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินงานด้านการประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องระยะเวลาในการเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน มีผลกับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้าน การประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และระยะเวลาในการเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนมีผลต่อการออกข้อบังคับการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาอุปสรรคด้านการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานอื่น ๆ มากที่สุด และจากการสัมภาษณ์แกนนำเด็กและเยาวชน ทั้ง 5 คน เสนอว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสภาเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานภายนอก ควรส่งเสริมและสนับสนุนการคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบและเป็นทางการเพื่อให้ได้เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพและมีความสามารถมาเป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน จังหวัดให้มีความชัดเจน โดยมีการนำทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับความต้องการของสภาเด็กและเยาวชน เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานของสภาเด็กและเยาวชน และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

---

³⁶ สุนิสา ไชยกุล, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษา สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), บทคัดย่อ.

ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดแนวทางในการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนต่อไป

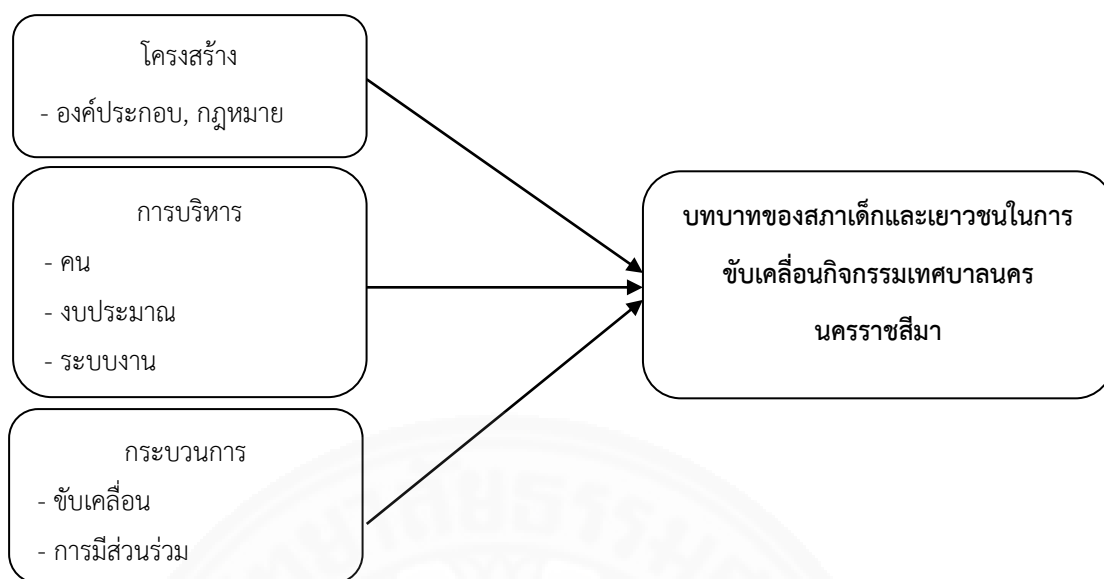
เกรียงไกร กางำจัด³⁷ ปัญหาและทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะที่เป็นทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออก การวิจัยใช้วิธีการสำรวจประชากรศึกษา ได้แก่ ประธานสภาและคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดในเขตภาคตะวันออก รวม 7 จังหวัด จังหวัดละ 21 คน รวม 147 คน และประมวลผลการศึกษาด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ One-way ANOVA พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 17-18 ปี มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชน มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. เป็นนักเรียน/ นักศึกษา มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 ปี และมีการติดตามข้อมูลข่าวสารอยู่เป็นประจำ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาและทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออก ด้านแผนและโครงการอยู่ในระดับน้อย ด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประสานงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย และด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

การศึกษาบทบาทสภาเด็กและเยาวชนตามแนวคิดการมีส่วนร่วม การบริหารแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำแนวคิดของการมีส่วนร่วมของอัฟฮอฟ³⁸ มาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบการศึกษา บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ดังนี้

³⁷ เกรียงไกร กางำจัด, “ปัญหาและทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออก,” (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), บทคัดย่อ.

³⁸ Uphoff อ้างถึงใน กุลจันทร์ สิงห์สุ, *ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา* (กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2535), 18.

ด้านโครงสร้าง

ตัวแปรด้านโครงสร้าง หมายถึง ตัวแปรเกี่ยวกับโครงสร้างในองค์การที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชน ทั้งโครงสร้างส่วนกลาง โครงสร้างส่วนท้องถิ่น ตลอดจนโครงสร้างของสภาเด็กและเยาวชน

ตัวแปรกฎหมาย หมายถึง กฎหมาย มาตรการตามระเบียบ ข้อบังคับ ที่ให้อำนาจสภาเด็กและเยาวชนในการดำเนินการหรือการปฏิบัติการขับเคลื่อนกิจกรรม

ด้านการบริหารงาน

ตัวแปรด้านการบริหารงาน ถอดจากแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันประกอบ

ตัวแบบยี่ดหลักเหตุผล ประกอบด้วยตัวแปร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ข้อกฎหมายในการดำเนินการกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน

ตัวแบบการจัดการ ประกอบด้วยตัวแปร บุคลากร คือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชน คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ตลอดจนกระบวนการบริหารงานของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

ตัวแบบการเมือง ประกอบด้วยตัวแปร การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนในการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ

ด้านกระบวนการ

ตัวแปรด้านกระบวนการ ถอดจากแนวคิดการมีส่วนร่วม และการบริหารแบบมีส่วนร่วม อันประกอบด้วย

บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนการ และตัดสินใจในการเลือกโครงการ หรือ กิจกรรม เพื่อบรรจุในแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลนครราชสีมา

บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม โดยร่วมประสานงาน ร่วม แรงงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการ

บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ด้านความรู้ที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการ หรือ กิจกรรมนั้น ๆ ด้านมนุษยสัมพันธ์และคงหมายรวมถึงวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการ/ กิจกรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลจากการทำโครงการหรือ กิจกรรม นั้น ๆ

บทที่ 3

ภูมิหลังและความเป็นมา

3.1 การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา

ประเทศไทยมีแนวคิดที่จะพัฒนาพลังเยาวชนของชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 เมื่อรัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ด้วยทรงมีแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับเยาวชนว่า “เยาวชนเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวและสังคมประเทศชาติ มีความต้องการที่จะสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่มและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น” เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ประกาศ ใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่สัทธิธต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดริเริ่ม นิยมและภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ (กลุ่มการพัฒนามาตรการ กลไกสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน พ.ศ.2546)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ใช้แนวคิดการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อันจะส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นกิจกรรมที่เป็นระบบ สนองตอบความต้องการในแต่ละช่วงอายุและครอบคลุมทุกสภาวะความเป็นอยู่ ดังนั้น จึงได้กำหนดวิธีการหลักสำหรับการจัดบริการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เต็มตามศักยภาพ ครอบคลุมความจำเป็น ขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานสากลสำหรับกลุ่มเด็กปกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับกลุ่มภาวะยากลำบากและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเพื่อให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมตามวัย 2) เพื่อปรับวิธีการจัดบริการจากสาขาการพัฒนาเป็นการจัดบริการตามพัฒนาการของแต่ละวัยให้เป็นมาตรฐานสากล 3) เพื่อปรับบทบาทการบริหาร

ของหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาเด็กและเยาวชน¹

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ประกาศ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 กำหนดให้เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และเปี่ยมด้วยศักยภาพ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนจำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขและหลักประกันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545-2554 เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2545 ด้วยการประกาศนโยบายระดับชาติ ดังนี้²

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหลักในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่
2. สนับสนุนให้องค์กรสำคัญอื่น ๆ ของสังคม เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันวิชาชีพ สถาบันการเมืองการปกครองทุกระดับโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน และสถาบันสื่อมวลชนมีบทบาทและประสานร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาและในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของเยาวชนอย่างสร้างสรรค์
3. สนับสนุนให้บริการแก่เยาวชนทั้งภาครัฐและนอกภาครัฐ ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ ทำงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
4. สนับสนุนการออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชน
5. สนับสนุนให้มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเยาวชนโดยมีดัชนีชี้วัดอย่างเป็นระบบ
6. ส่งเสริมให้เยาวชนในแต่ละวัยได้รับบริการตามสิทธิ และความต้องการพื้นฐานตามมาตรฐานสากลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*, ฉบับที่ 9 (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545), 37.

² สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, *นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ.2545- 2554* (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2544).

7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล มีความคิด ความรับผิดชอบ และกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

8. สนับสนุนให้เยาวชนสามารถใช้ความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่บนพื้นฐานภูมิปัญญา หลักธรรม ทางศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ

9. สนับสนุนให้เยาวชนแต่ละวัย มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสังคมอย่างสร้างสรรค์ในกิจการของชุมชน และการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ

จากการประชุมคณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 6/ 2547 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งมีอดีตรองนายกรัฐมนตรี (ศาสตราจารย์ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์) เป็นประธาน ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดนาร่อง 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสตูล โดยให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) เป็นเจ้าของเรื่อง ส่วนการดำเนินงานในระดับจังหวัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดตั้งสภาเยาวชน จังหวัด เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างตามมติคณะรัฐมนตรีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธาน กยช. คือ รองนายกรัฐมนตรี (นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย) ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 1/ 2548 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2548 ณ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ภายใต้หลักการ “เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” และควรผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และกลุ่มเยาวชน ร่วมมือกันจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดสภาเยาวชนแห่งชาติในโอกาสต่อไป³

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ในคราวประชุมครั้งที่ 2/ 2548 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2548 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) เป็นประธาน มีมติให้ทุกจังหวัดจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ให้เสร็จเรียบร้อยภายในปีงบประมาณ 2549 และให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ (สท.) ประสานกับสำนักงานงบประมาณ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด

³ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, *คู่มือ สภาเด็กและเยาวชน* (กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558), 1-2.

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีสมาชิกประกอบด้วย ผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตตำบลตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ผู้แทนเด็กและเยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน และผู้แทนเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษา รวมแล้วไม่เกิน 20 คน⁴

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ โดยมีสมาชิกประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น ให้มีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ ประกอบด้วย ประธานสภาคนหนึ่ง และผู้บริหารอีกไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตอำเภอ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป และผู้แทนเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษา

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด โดยมีสมาชิกประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะกรรมการ สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ จำนวนไม่เกินห้าคนจากแต่ละสภาเด็กและเยาวชนอำเภอในจังหวัดให้มีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ประกอบด้วย ประธานสภาคนหนึ่งและผู้บริหารอีกไม่เกินยี่สิบคน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน และให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ร่วมมือ ส่งเสริมและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้คำนึงถึงหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย และกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

โดยสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา⁵ ได้ดำเนินก่อตั้งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2551 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 สังกัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มการพัฒนาสังคมเป็นผู้ดูแล ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด มีจำนวน 21 คน สภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ มีจำนวน 32

⁴ เรื่องเดียวกัน, 19.

⁵ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, *ข้อมูลพื้นฐานสภาเด็กและเยาวชน* (นครราชสีมา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, 2559).

อำเภอ อำเภอละ 16 คน และสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 333 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อปท.ละ 21 คน โดยในแต่ละปีงบประมาณสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ ได้รับงบประมาณปีละ 20,000 บาท สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล จำนวน 12,500 บาทต่อปี โดยภาระงานส่วนใหญ่ของสภาเด็กและเยาวชน คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมการดูแล สังเกตการณ์ การเฝ้าระวังและสถานการณ์ทางสังคม

บทบาทหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน⁶

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550

มาตรา 26 วรรคแรก ...มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภา และดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตจังหวัด รวมทั้งดำเนินการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสภา เด็กและเยาวชนจังหวัด

มาตรา 24 สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ และกิจกรรมเกี่ยวกับ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน (2) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถ และจริยธรรม (3) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นสนับสนุนส่งเสริมของภาครัฐและเอกชน

มาตรา 9 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

องค์ประกอบสภาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชน คือ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนั้น

เด็ก หมายความว่า บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

กิจกรรม

กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่ กิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ด้านวิชาการ และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษากีฬา วัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยการประสานกลุ่ม/ชมรมเด็กและเยาวชน

⁶ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2550, http://www.dcy.go.th/webnew/upload/laws/law_th_20160410233340_1.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2560).

ดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับการจัดประชุม/เวทีเสวนาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน
ต่อหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนจะได้รับ

1. เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
2. มีศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม
3. มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม
4. มีการรวมตัวของเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมซึ่งกันและกัน
5. ปัญหาเด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง โดยการใช้กิจกรรมอาสาสมัคร เป็นสื่อกลางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
6. เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสฝึกฝนคุณลักษณะภาวะการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมทำประโยชน์
7. เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีการทำงานเป็นกลุ่ม/คณะทำงาน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาการทำงาน พังเสียงข้างมากบนพื้นฐานของความมีเหตุผล

ประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับ

1. สร้างสังคมชุมชนให้เข้มแข็ง หัวใจการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาคนให้เข้มแข็ง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ การที่มีสภาเด็กและเยาวชน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและสังคม พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคมต่อไป
2. เกิดความสามัคคีของเด็กและเยาวชน และคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อสังคม

ประโยชน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานจะได้รับ

1. แก้ไขปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชนตรงตามความต้องการของเด็กและเยาวชน
2. เด็กและเยาวชนเกิดสำนึกรักชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งจะเติบโตมาเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง
3. เด็กและเยาวชนพร้อมที่จะสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.2 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครราชสีมา⁷

3.2.1 ประวัติความเป็นมา

เมืองนครราชสีมาเป็นเมืองชุมชนเมืองโบราณเมืองหนึ่งในราชอาณาจักรไทย ที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาโปรดให้สร้างเมืองนครราชสีมาหรือโคราชขึ้น โดยมีป้อมปราการและคูน้ำล้อมรอบ และมีการตั้งถิ่นฐานสืบเนื่องเรื่อยมาจนในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ จัดตั้ง เขตตำบลโพธิ์กลาง ดังนั้น เขตตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมืองนครราชสีมา จึงกลายเป็นสุขาภิบาลเมืองนครราชสีมาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2495 ได้ประกาศยกตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมาให้รวมเข้าอยู่ในเขตสุขาภิบาล เมืองด้วยอีกตำบลหนึ่งและได้พระราชทานเงินภาษีโรงเรือน ยานพาหนะ และค่าเช่าที่ดินบรรดาที่เก็บจากตำบลในเมืองรวมเข้า ในผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายในการบำรุงสุขาภิบาลเมืองนครราชสีมา ในปี พ.ศ.2478 ได้มีพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับเทศบาลขึ้น จึงมีผลให้มีการพิจารณายกฐานะ สุขาภิบาลเมือง นครราชสีมาขึ้นเป็นเทศบาลเมืองนครราชสีมา เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2478 สุขาภิบาลเมืองนครราชสีมาจึงได้ เปลี่ยนมาเป็น เทศบาลเมืองนครราชสีมา เทศบาลเมืองนครราชสีมา ได้เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2480 ให้มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 4,397 ตารางกิโลเมตร ได้เปลี่ยนแปลงเขตอีกครั้งหนึ่ง ขยายเป็น 37.50 ตารางกิโลเมตร มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2526 เป็นต้นมา และจัดตั้งเป็น เทศบาลนครนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2538.

3.2.2 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลนครนครราชสีมา ทำเลที่ตั้งของเทศบาลถือเป็นศูนย์กลางของจังหวัด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 - 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 - 103 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 174 - 206 เมตร มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร ทางรถไฟ 264 กิโลเมตร ส่วนลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก ตอนเหนือของตัวเมืองเป็นที่ราบลุ่มทางตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบสูงลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีลำตะคองซึ่งเป็นลำน้ำหลักของแม่น้ำมูล ไหลผ่านตัวเมืองด้านทิศเหนือ ความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร

ขนาดพื้นที่

เทศบาลนครนครราชสีมา มีพื้นที่รับผิดชอบ 37.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,437 ไร่ 2 งาน คิดเป็นร้อยละ 4.96 ของพื้นที่อำเภอเมือง (อำเภอเมืองนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ

⁷ แผนพัฒนาเทศบาลนครนครราชสีมาสามปี (พ.ศ. 2555 - 2557), <http://www.110.164.64.56/koratcity/plan3yrds/55-57/plan3yrds55-57.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2560).

755,596 ตารางกิโลเมตร) หรือประมาณร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด (จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 20,493.9 ตารางกิโลเมตร)

อาณาเขต

โดยรอบเขตเทศบาลนครนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลหมีน้อย, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระทุ่ม และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ

ทิศใต้ ติดต่อกับพื้นที่ของ เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจะบก และเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับพื้นที่ของ เทศบาลตำบลหัวทะเล

ทิศตะวันตก ติดต่อกับพื้นที่ของ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่และองค์การบริหารส่วนตำบลสุรนารี

3.2.3 ประชากร ประชากรภายในเขต

ประชากรในพื้นที่ปี 2554 ชาย 64,241 คน หญิง 72,866 คน รวม 137,107 คน โดยแบ่งแยกจำนวนประชากรในระดับเยาวชนคนได้ดังนี้

ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	284	303	587
1 - 3	2,054	2,049	4,103
4 - 6	2,394	2,277	4,671
7 - 9	2,698	2,586	5,284
10 - 12	2,828	2,790	5,618
13 - 15	3,378	3,318	6,696
16 - 18	3,228	3,193	6,421
	16,864	16,516	33,380

ข้อมูลจาก งานทะเบียนราษฎร เทศบาลนครนครราชสีมา ณ มิถุนายน 2554

3.2.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ

วิสัยทัศน์ (Vision)

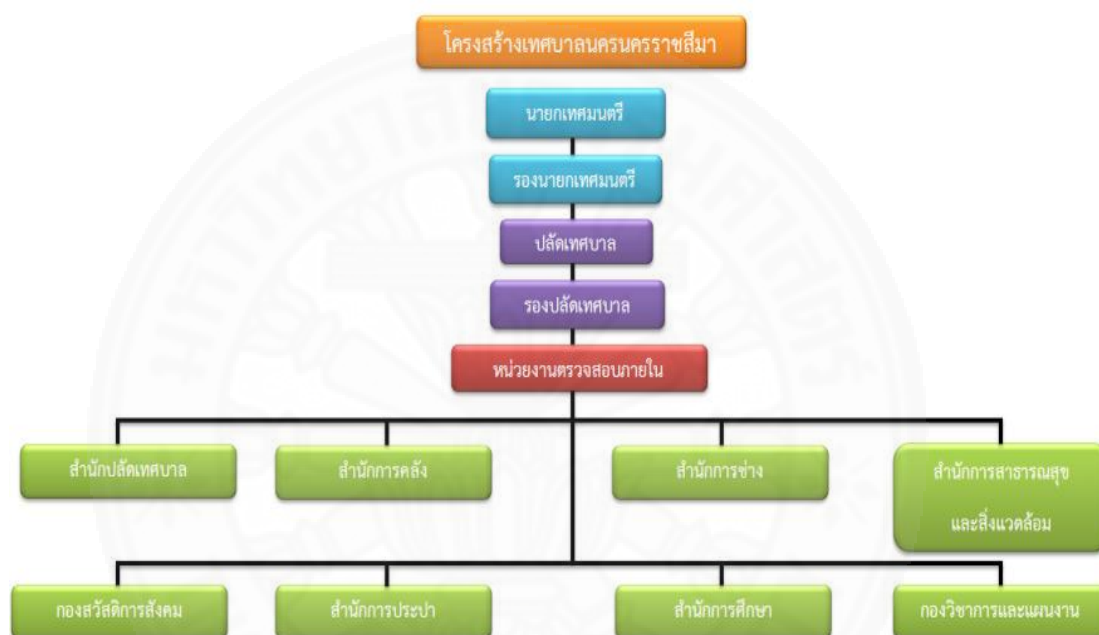
เทศบาลนครนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจดี สังคมดี มีความสุข ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ (Mission)

ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี

สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้
 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี
 ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
 ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 พัฒนาเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนให้มีเสถียรภาพ
 ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.2.5 โครงสร้างการบริหาร

ภาพที่ 3.1 โครงสร้างเทศบาลนครราชสีมา, แผนพัฒนาเทศบาลนครราชสีมาสภาพปี (พ.ศ. 2555 - 2557) (นครราชสีมา: เทศบาลนครราชสีมา, 2557).

เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. เป้าประสงค์

1.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยยึดหลักนิติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ มีแนวทางการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ

ตัวชี้วัด: ร้อยละของความเชื่อมั่นของผู้รับบริการที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาล

1.2 จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งสร้างแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมและทั่วถึง

ตัวชี้วัด: ร้อยละของประชาชนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ประชาชนในเขตเทศบาลมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัด: ร้อยละของครัวเรือนที่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.

1.4 ยกระดับคุณภาพ จริยธรรมของเด็ก เยาวชน และประชาชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด: ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของครอบครัวอบอุ่น

1.5 บริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศที่ดี เพิ่มพื้นที่สีเขียวรวมทั้งการจัดภูมิทัศน์เมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตัวชี้วัด: ร้อยละของเรื่องร้องเรียนด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ลดลง

1.6 พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีการขยายตัว ส่งเสริมเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนให้มีเสถียรภาพ โดยใช้ศักยภาพด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรม ทรัพยากรท้องถิ่น การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นเป็นฐานสร้างรายได้ รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานทั่วถึง

ตัวชี้วัด: ร้อยละของรายได้ต่อครัวเรือนที่สูงขึ้น

1.7 อนุรักษ์และส่งเสริมทรัพยากร การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในระดับชาติ และนานาชาติ

ตัวชี้วัด: ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การยกระดับขีดความสามารถในการให้บริการอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

พันธกิจที่ 1 ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี

เป้าประสงค์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยยึดหลักนิติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ มีแนวทางการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละของความเชื่อมั่นของผู้รับบริการที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาล

โครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

1. โครงการจัดประชุมผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา
2. โครงการจัดทำแผนชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสังคมน่าอยู่อย่างมีคุณภาพ

พันธกิจที่ 2 เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เป้าประสงค์ที่ 2 จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งสร้างแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมและทั่วถึง

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละของประชาชนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้

พันธกิจที่ 3 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าประสงค์ที่ 3 ประชาชนในเขตเทศบาลมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละของครัวเรือนที่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.

พันธกิจที่ 4 ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

เป้าประสงค์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพ จริยธรรมของเด็ก เยาวชน และประชาชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของครอบครัวอบอุ่น

พันธกิจที่ 7 ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

เป้าประสงค์ที่ 7 อนุรักษ์และส่งเสริมทรัพยากร การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในระดับชาติ และนานาชาติ

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณี เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวความเชื่อมโยง

1. ยุทธศาสตร์จังหวัด: ยุทธศาสตร์ที่ 2 ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสานต่อแนวทางพระราชดำริ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาการศึกษา

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสังคม

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการพัฒนาสาธารณสุข

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ศาสนา-วัฒนธรรมประเพณี และกีฬา

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท.: ยุทธศาสตร์ที่ 9 ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

โครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

1. โครงการอบรมการป้องกันสารเสพติดและโรคเอดส์ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

2. โครงการสานฝันสู่น้อง

3. โครงการจัดกิจกรรมเยาวชนส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

4. โครงการเดินแอโรบิคเพื่อสุขภาพแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

5. โครงการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ

6. โครงการวันเยาวชนแห่งชาติ

7. โครงการอบรมเด็กและเยาวชนชุมชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

8. โครงการเยาวชนรักดนตรี

9. โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนรักการอ่านต้นแบบเทศบาลนครนครราชสีมา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

พันธกิจที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ที่ 5 บริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศที่ดี เพิ่มพื้นที่สีเขียวรวมทั้งการจัดภูมิทัศน์เมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละของเรื่องร้องเรียนด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ลดลง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ

พันธกิจที่ 6 พัฒนาเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนให้มีเสถียรภาพ

เป้าประสงค์ที่ 6 พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีการขยายตัว ส่งเสริมเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนให้มีเสถียรภาพ โดยใช้ศักยภาพด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรม ทรัพยากรท้องถิ่น การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นเป็นฐานสร้างรายได้ รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานทั่วถึง

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละของรายได้ต่อครัวเรือนที่สูงขึ้น

พันธกิจที่ 7 ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

เป้าประสงค์ที่ 7 อนุรักษ์และส่งเสริมทรัพยากร การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในระดับชาติ และนานาชาติ

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์: ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณี เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

บทที่ 4

วิเคราะห์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา 3. เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน ประกอบด้วย คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครราชสีมา จำนวน 21 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา จำนวน 2 คน โดยใช้การศึกษาแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม

ส่วนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน

โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเทศบาลเมืองนครราชสีมา จำนวน 21 คน พบว่า มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง ร้อยละ 76.20 และเพศชาย ร้อยละ 23.80 ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 อายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 100 และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน น้อยกว่า 1 ปี

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของประชากรศึกษาแยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	5	23.80
- หญิง	21	76.20
อายุ		
- ต่ำกว่า 18 ปี	21	100
- 18-25 ปี	-	-
ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษาต้น/เทียบเท่า	-	-
- มัธยมศึกษาปลาย/เทียบเท่า	21	100
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญาตรี	-	-
- สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน		
- น้อยกว่า 1 ปี	21	100
- 1 - 3 ปี	-	-
- 3 - 5 ปี	-	-
- 5 ปีขึ้นไป	-	-

4.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีรา

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเทศบาลเมืองนครราชสีมา โดยผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้พิจารณาจากคำตอบของกลุ่มประชากรตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผลการศึกษา พบว่า

ด้านการวางแผนและตัดสินใจ

ความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการวางแผนและการตัดสินใจ โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็นด้าน ๆ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในงานแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 71.40 มีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 23.80 มีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 4.80 มีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในงานแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมา อยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.90 มีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 23.80 มีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 4.80 มีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.30 มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.60 มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

4. การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคของกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.10 มีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.60 มีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคของกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

5. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมในแต่ละปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.70 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 9.50 เท่ากัน คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมในแต่ละปี อยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการวางแผนและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมา	4.80 (1)	23.80 (5)	71.40 (15)	0.00 (0)	0.00 (0)	3.33	0.58	ปานกลาง
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม	4.80 (1)	23.80 (5)	61.90 (13)	9.50 (2)	0.00 (0)	3.24	0.70	ปานกลาง
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน	4.80 (1)	28.60 (6)	52.30 (11)	14.30 (3)	0.00 (0)	3.24	0.77	ปานกลาง

1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการ

เสนอข้อปัญหาหรือ	0.00	28.60	57.10	14.30	0.00	3.14	0.65	ปานกลาง
อุปสรรคของกิจกรรมของ	(0)	(6)	(12)	(3)	(0)			
สภาเด็กและเยาวชน								

1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการ

แสดงความคิดเห็นในการ								
จัดทำแผนกิจกรรมและร่วม	9.50	14.30	66.70	9.50	0.00	3.24	0.77	ปานกลาง
ตัดสินใจเลือกกิจกรรมในแต่ละปี	(2)	(3)	(14)	(2)	(0)			

รวม 3.24 0.69 ปานกลาง

ด้านการดำเนินกิจกรรม

ความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการดำเนินกิจกรรม โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็นด้าน ๆ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.20 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือร้อยละ 19.00 เท่ากัน คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และร้อยละ 4.8 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการอยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.40 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือร้อยละ 28.60 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 19.00 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.20 มีส่วนร่วมในการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการประสานงานอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 9.50 มีส่วนร่วมในการประสานงานอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน อยู่ในระดับปานกลาง

4. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เช่น เงิน สิ่งของ แรง เป็นต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.70 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 23.80 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 19.00 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เช่น เงิน สิ่งของ แรง เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย

5. การมีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.40 มีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.60 มีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 14.20 มีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2.1 ท่านมีส่วนร่วมใน ดำเนินกิจกรรม/โครงการ ของสภาเด็กและเยาวชนกับ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ราชการ	19.00 (4)	19.00 (4)	57.20 (12)	4.80 (1)	0.00 (0)	3.52	0.87	ปานกลาง
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม/ โครงการของสภาเด็กและ เยาวชน	0.00 (0)	28.60 (6)	52.40 (11)	19.00 (4)	0.00 (0)	3.09	0.70	ปานกลาง
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการ ประสานงานระหว่างสภา เด็กและเยาวชนกับ หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน	0.00 (0)	14.30 (3)	76.20 (16)	9.50 (2)	0.00 (0)	3.05	0.49	ปานกลาง
2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการ สนับสนุนกิจกรรมของสภา เด็กและเยาวชน เช่น เงิน สิ่งของ แรง เป็นต้น	0.00 (0)	19.00 (4)	47.70 (10)	23.80 (5)	9.50 (2)	2.76	0.89	น้อย
2.5 ท่านมีส่วนร่วมในการ ทำและพัฒนากิจกรรม/ โครงการของสภาเด็กและ เยาวชน	14.20 (3)	28.60 (6)	52.40 (11)	4.80 (1)	0.00 (0)	3.52	0.81	ปานกลาง
	รวม					3.19	0.75	ปานกลาง

2. การได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.60 มีการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 38.10 มีการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 9.50 มีการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

4. การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.90 มีการดำเนินกิจกรรมก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.60 มีการดำเนินกิจกรรมก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 19.00 มีการดำเนินกิจกรรมก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย อยู่ในระดับปานกลาง

5. การดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.60 เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือค่าเท่ากันที่ร้อยละ 23.80 คือ เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก และร้อยละ 4.80 เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์ จากกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์ จากกิจกรรม

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3.1 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน	9.50 (2)	38.10 (8)	42.90 (9)	9.50 (2)	0.00 (0)	3.48	0.81	ปานกลาง
3.2 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน	4.80 (1)	38.10 (8)	47.60 (10)	9.50 (2)	0.00 (0)	3.38	0.74	ปานกลาง
3.3 การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่กรรมการ	14.20 (3)	42.90 (9)	28.60 (6)	14.30 (3)	0.00 (0)	3.57	0.93	ปานกลาง

3.4 การดำเนินกิจกรรมของ

สภาเด็กและเยาวชน	19.00	28.60	42.90	9.50	0.00	3.57	0.93	ปานกลาง
ก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย	(4)	(6)	(9)	(2)	(0)			

3.5 การดำเนินกิจกรรมทำ

ให้เด็กและเยาวชนเห็น	23.80	23.80	47.60	4.80	0.00			
บทบาทของสภาเด็กและ	(5)	(5)	(10)	(1)	(0)	3.67	0.91	ปานกลาง
เยาวชน								

รวม

3.53

0.86

ปานกลาง

ด้านการติดตามและประเมินผล

ความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการติดตามและประเมินผล โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็นด้าน ๆ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่างๆของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.30 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 38.10 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย และมีค่าเท่ากับที่ร้อยละ 4.80 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับน้อย

2. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 71.40 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีค่าเท่ากับที่ร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.60 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 38.10 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้าน

ข้อมูลสถิติต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 14.30 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับน้อย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.10 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 28.60 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 28.50 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับน้อย

5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.20 มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 19.00 มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 4.80 มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต่อด้านการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน	4.80 (1)	4.80 (1)	52.30 (11)	38.10 (8)	0.00 (0)	2.77	0.77	น้อย
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน	0.00 (0)	14.30 (3)	71.40 (15)	14.30 (3)	0.00 (0)	3.00	0.55	ปานกลาง
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน	0.00 (0)	14.30 (3)	47.60 (10)	38.10 (8)	0.00 (0)	2.76	0.70	น้อย
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน	0.00 (0)	28.50 (6)	38.10 (8)	28.60 (6)	4.80 (1)	2.90	0.89	น้อย
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงาน of สภาเด็กและเยาวชน	0.00 (0)	19.00 (4)	76.20 (16)	4.80 (1)	0.00 (0)	3.14	0.48	ปานกลาง
	รวม					2.91	0.68	น้อย

4.3 ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- ไม่ค่อยเหนียวแน่น ไม่ค่อยช่วยกันคิดแก้ปัญหา
- อยากให้มีความสามัคคี ทำงานเป็นหมู่คณะ โดยไม่มีข้อถกเถียง
- มีเสนอที่ดี ช่วยกันทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่
- มีความสามัคคี ช่วยเหลือกันทำงาน แบ่งหน้าที่ และขยัน
- มีความรับผิดชอบ เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีบทบาทสำคัญ ช่วยพัฒนาเด็กและ

เยาวชน ส่งเสริมความรู้ บทบาททางสังคม

- ยังไม่ดี เนื่องจากสภาเด็กส่วนใหญ่ยังเรียนอยู่ ไม่มีเวลาว่างในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เยาวชนในพื้นที่

2. การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน

- กิจกรรมการผ่อนคลาย เนื่องจากเด็กปัจจุบันเรียนหนัก ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการผ่อนคลายเพื่อให้หายเครียดจากการเรียน

- ใช้ความคิดในการแก้ไขปัญหา โดยฟังเสียงข้างมาก
- ดูแลผู้สูงอายุ เด็กยากไร้ ความสะอาด
- ความสะอาด
- อยากมีบทบาทในการอบรม หรือจัดค่ายให้ความรู้ต่าง ๆ และเยาวชน
- มีส่วนร่วมในด้านกีฬา จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ด้านโภชนาการ
- มีบทบาทน้อยในการเข้าถึงเด็กและเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ซึ่งยังมีการลงพื้นที่น้อย

- ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ด้านขยะ ยาเสพติดรายได้ การศึกษา
- อบรมด้านเพศศึกษา
- ด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่าย

3. บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องใด และควรได้รับการแก้ไขอย่างไร

- ในเรื่องการประชุม เนื่องจากในการประชุมในแต่ละครั้ง สมาชิกสภาว่างไม่ตรงกัน ทางสภาเด็กและเยาวชนควรทำหนังสือแจ้งไปยังสถานศึกษาให้สมาชิกแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกสภาเข้าร่วมประชุมครบ เพื่อได้มีการแสดงความคิดเห็นในมากขึ้น และทุกคนมีส่วนร่วมมากขึ้น

- ความคิดเห็นไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดปัญหา แก้ไขโดยการฟังเสียงข้างมาก อย่าใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ
- ไม่ค่อยมีเวลาในการประชุมที่ตรงกัน ด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรม ควรจัดในโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีห้องประชุม
- มีปัญหาเรื่องการประชุม เนื่องจาก สถานที่ประชุมยังขาดความพร้อมและการประชุมสามัญยังเกิดขึ้นแบบฉับพลัน
- ความร่วมมือของชุมชนในการทำกิจกรรม
- เวลาว่างจะน้อย เนื่องจากติดการเรียนอยู่ แก้ไขโดยให้สภาเด็กมีส่วนร่วมในช่วงปิดเทอม หรือแบ่งสภาเด็กทำงานเป็นตารางไปเลย
- ไม่สามารถประสานให้โรงเรียนต่าง ๆ มาร่วมกิจกรรมได้

4. ข้อเสนอแนะอื่น

4.4 ส่วนที่ 4 ข้อมูลสัมภาษณ์

1. ประเด็นที่ 1 บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร
  - ไม่ค่อยมีส่วนร่วมเท่าไร
  - ไม่ค่อยมีกิจกรรมทำสักเท่าไร
2. ประเด็นที่ 2 โครงสร้างการบริหารในปัจจุบัน มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการดำเนินการในเรื่องใด เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
  - ปัญหาในการตัดสินใจในหลายๆ ด้าน การที่สมาชิกไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่มีอะไรกระตุ้นสมาชิกเลย
  - การบริหารไม่ค่อยดี ไม่ค่อยช่วยกันคิดแก้ปัญหา
3. ประเด็นที่ 3 บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกิจกรรม/โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร
  - ได้ช่วยคิด ส่วนที่เหลือการตัดสินใจไม่ได้ช่วย
  - ไม่ค่อยมีบทบาทเท่าไร
4. ประเด็นที่ 4 บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม / โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร
  - ได้ช่วยคิด แต่ไม่สามารถช่วยทำ
  - มีบทบาทในบางกิจกรรม ส่วนตัวเพิ่งเคยทำกิจกรรมมาน้อยกว่า 1 ปี จึงไม่ค่อยรู้

5. ประเด็นที่ 5 บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

- ไม่มีประโยชน์ จึงทำให้สภาเด็กบางส่วนลาออก เพราะไม่มีอะไรกระตุ้นและเหมือนไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรม

- มีบ้างทำให้เป็นประโยชน์ เยอะแยะมากมายในการทำกิจกรรม

6. ประเด็นที่ 6 บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของเทศบาลนครราชสีมาอย่างไร

- การติดตามไม่รู้ว่าจะติดตามอะไร

- พอมีบทบาทบ้าง ประธานจะเป็นผู้แจ้งตลอดเวลา

7. ประเด็นที่ 7 แนวทางในการพัฒนาบทบาทสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมา ควรดำเนินการอย่างไร

- หาสิ่งกระตุ้นให้บางส่วนที่ไม่อยากทำกิจกรรมกลับมาทำอีกครั้ง เช่น มีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ และเพื่อให้ทุกคนมีความสามัคคี

- ควรจะมีหนังสือแจ้งเวลาทำอะไร เราจะได้มีความคิดเห็นที่หลากหลายขึ้น บางคนไม่รู้ ไม่สามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้

บทที่ 5

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา

โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครราชสีมา และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ผลการศึกษาสามารถอธิบายโดยแยกออกเป็น 3 ด้านได้ดังต่อไปนี้

5.1 ด้านโครงสร้าง

การศึกษารolesบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านโครงสร้าง พบว่า ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 22 - 40 กำหนดให้มีสภาเด็กและเยาวชน 2 ส่วน คือ สภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด และสภาเด็กและเยาวชนระดับชาติ ต่อมากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีนโยบายให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีนโยบายจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือที่ มท08934/ว1525 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2553 แจ้งจังหวัดขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีความพร้อมจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมาถือว่าเป็นสภาในระดับตำบลตามประกาศกระทรวง โดยได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2555 โดยองค์ประกอบในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล โดยมีสมาชิกประกอบด้วย ผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษาจากสถานศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตตำบลตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ผู้แทนเด็กและเยาวชน หมู่บ้านละ 2 คน และ

ผู้แทนเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดสถานศึกษา รวมแล้วไม่เกิน 20 คน¹ ทั้งนี้สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา ได้ดำเนินก่อตั้งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2551 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 สังกัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มการพัฒนาสังคมเป็นผู้ดูแล ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา มีตัวแทนเด็กและเยาวชนในพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 21 คน โดยเป็นตัวแทนที่มาจากโรงเรียนในระบบการศึกษาคือโรงเรียนเทศบาล 1 ทั้งหมด 19 คน และเป็นตัวแทนที่มาจากโรงเรียนการศึกษานอกระบบอีกจำนวน 2 คน

จากการศึกษาพบว่า โดยหลักการในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต้องมีโครงสร้างการบริหารที่มาจากตัวแทนกลุ่มนักเรียนในเขตเทศบาลนครราชสีมาทั้งในระบบและนอกระบบ (การศึกษานอกโรงเรียน) ที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 25 ปี แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาชิกในสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา มีตัวแทนที่มาจากโรงเรียนเทศบาล 1 เพียงแห่งเดียวถึง 19 คน ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ตอนหนึ่งกล่าวว่า “สภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมาส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมจะเป็นเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ แต่กลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มที่เป็นเด็กจากการศึกษานอกโรงเรียนก็มักจะมีปัญหาการติดต่อประสานงานเพราะส่วนใหญ่เขาทำงานกันแล้วจะไม่ค่อยมีเวลา อยากให้มีหลากหลายกลุ่มเข้ามาร่วมซึ่งมันยังทำไม่ได้ ทำได้เพียงให้มันเป็นไปตามระบบงานก่อน มันเลยยังไม่มีการพัฒนาไปไหนมันยังไม่มีคามเข้มแข็ง”

5.2 ด้านกฎหมาย

การศึกษายกย่องของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกฎหมาย พบว่า ในการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 24 สภาเด็กและเยาวชนตำบลมีหน้าที่ คือ

(1) ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*, ฉบับที่ 9 (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545), 4.

(2) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ และจริยธรรม

(3) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลสภาเด็กและเยาวชนนครราชสีมา ตอนหนึ่งกล่าวว่า “ในการจัดตั้งและการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550”

5.3 ด้านการบริหาร

การศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านการบริหาร สามารถอภิปรายผลแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

5.3.1 ด้านการบริหารคน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมาในด้านการบริหารคนนั้นมีประเด็นปัญหาในเรื่องของการนัดหมายประชุม เนื่องจากช่วงเวลาของสมาชิกไม่ตรงกันรวมถึงความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม ดังเช่นบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ตอนหนึ่งได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารคนว่า “ปัญหาและอุปสรรคที่พบในสภาเด็กของเทศบาลเราจะเป็นเรื่องเวลาของเด็กแต่ละคนไม่ตรงกัน ยิ่งถ้าเป็นกลุ่มเด็กการศึกษานอกระบบและกลุ่มเด็กเก่งบางคนเขาทำงานแล้วเวลาเขากับเราในการร่วมกิจกรรมกันมันไม่ตรงกัน และเรื่องของการขอความร่วมมือ”

5.3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถเขียนโครงการเพื่อของบประมาณได้เอง เนื่องจากยังไม่เข้าใจรูปแบบโครงสร้างการเขียนโครงการและวิธีการของงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ตอนหนึ่งกล่าวว่า “ทักษะการเขียนโครงการมาเสนอของเด็กนั้นยังไม่ได้เขียนไม่เป็น” ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงการที่เสนอโดยสภาเด็กและเยาวชน ล้วนแล้วแต่เป็นโครงการที่ทางเทศบาลนครราชสีมาอยู่ก่อนแล้ว เช่น โครงการเกี่ยวกับรณรงค์ยาเสพติด โครงการรณรงค์ขยะ เป็นต้น

5.3.3 ด้านการบริหารระบบงาน จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคที่พบในระบบงานและการดำเนินสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา คือ ยังไม่มีการสอนระบบงานจากสภาเด็กและเยาวชนรุ่นก่อนสู่รุ่นปัจจุบัน ทำให้เด็กขาดความเข้าใจในระบบการทำงานในลักษณะของสภา รวมทั้งคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนที่เข้ามาดำเนินการปัจจุบัน

ยังไม่สามารถมองระบบงานทั้งระบบว่ามีความสัมพันธ์การอย่างไร จึงยังไม่สามารถแสดงบทบาทในสภาเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มที่ในการคิดริเริ่มเสนอและดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังเช่นบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครนครราชสีมา ตอนหนึ่งกล่าวว่า “โครงการพวกนี้เป็นโครงการที่ทางเทศบาลเราทำอยู่แล้วทุกปี แต่ว่าสภาเรามันไม่เข้มแข็งก็เลยให้สภาเข้ามาร่วมโครงการต่าง ๆ ที่มันมีอยู่แล้วในเทศบาลหัวหน้าก็มอบหมายให้พวกผมทำ ๆ กัน เราก็อยากให้สภามันเข้มแข็ง เมื่อก่อนเราก้จัดตั้งสภาเด็กก็เป็นแบบนี้ยังไม่เข้มแข็งแล้วก็หมดวาระไปมันก็มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ไม่เข้มแข็งเช่นพอเริ่มจะทำโครงการเป็นสภาก็หมดวาระไปแล้วพอมาจัดตั้งสภาใหม่มันเลยไม่ต่อเนื่องเพราะเด็กที่เข้ามาในสภามันเป็นชุดใหม่เลย”

5.4 ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม

การศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม แบ่งการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.4.1 กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ จากการศึกษาพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมเป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของประชาชนที่อยู่ร่วมกันชุมชนได้แสดงออกถึงความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและโดยประชาชนร่วมกันแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมเหล่านั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ ให้เหมาะกับสภาพของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างปกติสุข และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้ตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

จากการศึกษา พบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมา นั้น เด็กและเยาวชนยังไม่ใช่ว่าตัวหลักในกระบวนการการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างแท้จริง ยังคงต้องให้เทศบาลคิดและดำเนินการเป็นหลัก เด็กเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องมาจากเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมในสภาเด็กและเยาวชนเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่ จึงไม่ทราบถึงบทบาท กระบวนการในการดำเนินของสภาเด็กและเยาวชนในภาพรวมได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของตัวแทนสภาเด็กและเยาวชน ที่กล่าวว่า “เรามีหน้าที่ไปเข้าร่วม เช่น โครงการหนึ่งโครงการที่เราเสนอ เทศบาลทำ 90% พวกเราทำแค่แค่ 10 ซึ่งส่วนใหญ่โครงการทางเจ้าหน้าที่เทศบาลคิดให้เรา เราเหมือนไปเป็นฟรีเซ็นเตอร์” “การเข้าร่วมกิจกรรมเราเป็น

คนเข้าร่วมไม่ได้เป็นคนดำเนินการ เราไปแค่รับฟังความรู้จากวิทยากร” และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ตอนหนึ่งกล่าวว่า “ในการเริ่มต้นโครงการ เมื่อสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนยังไม่ได้มีการเสนอโครงการอะไร ทางเทศบาลต้องไปช่วยกระตุ้นให้คิดและเขียนโครงการ”

5.4.2 กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า สภาเด็กและเยาวชนได้มีการประชุมรวมกันเพื่อจัดทำโครงการเสนอของบประมาณต่อหน่วยงานที่กำกับดูแล โดยใช้วิธีการประชุม และออกความคิดเห็นและลงคะแนนอย่างเปิดเผยตามระบอบประชาธิปไตย ถือเสียงข้างมากในการเสนอกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้รับผิดชอบ “เริ่มต้นโครงการ ยังไม่มีใครเสนออะไรเราต้องไปชวนเขาเราต้องไปกระตุ้นเขาให้คิดและเขียนโครงการ เด็กอยากทำอะไรให้เขียนมาของบมา ให้เด็กเสนอมาก่อนแล้วเราจึงจะตั้งบไว้ให้ (งบล้านกว่าเลย) ถ้าเด็กเก่งก็เขียนขอกับทางจังหวัดเลย”

สภาเด็กและเยาวชน “กิจกรรมที่จะเข้าร่วมไม่ใช่กิจกรรมที่พวกหนูคิดแต่มันเป็นกิจกรรมต่อเนื่องของสภาฯ ยุคก่อนหน้า เข้ามาในสภาเขามีโครงการอยู่บ้างแล้วด้วย ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมของทางเทศบาลแล้วให้พวกเราไปเข้าร่วมเฉย ๆ เราก็ไม่รู้อะไรรู้แต่เขาให้ไปร่วมก็ไป เรามีโครงการเสนอไปเกี่ยวกับกีฬา ขยะ และรณรงค์เกี่ยวกับการขับขี่ตามกฎหมายการใช้ถนน เราอยากทำโครงการที่โรงเรียนแต่ทางเทศบาลอยากให้เราทำที่ชุมชนความคิดเห็นมันไม่ตรงกัน เรามีการลงมติแบบเปิดเผย”

5.4.3 กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน สมาชิกเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เสนอของบประมาณในการดำเนินโครงการ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งการประสานงานเตรียมงาน ดำเนินกิจกรรมในวันดำเนินงาน ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้รับผิดชอบ “เมื่อมีการประชุมผู้นำชุมชนทางเทศบาลจะเชิญเด็กมาร่วมประชุมรับฟังและเสนอความต้องการ บางครั้งทางจังหวัดขอตัวมาเราก็ส่งเด็กไปร่วมงาน แต่สภาเราพึ่งจัดตั้งจะต้องเข้าใจส่วนนี้ด้วย”

สภาเด็กและเยาวชน “ไปเข้าร่วม คงทำได้แค่นั้น” “เช่นโครงการหนึ่งโครงการที่เราเสนอ เทศบาลทำ 90% พวกเราแค่ 10 เทศบาลเขาคิดให้เรา เราเหมือนไปเป็นฟรีเซ็นเตอร์” “การเข้าร่วมกิจกรรมเราเป็นคนเข้าร่วมไม่ได้เป็นคนดำเนินการ เราไปแค่รับฟังความรู้จากวิทยากร” “อย่างวันนี้โครงการยาเสพติดไปแค่โชว์ตัว ไปแบบไม่รู้อะไร ไปตอนเขาจะจบงานแล้วด้วย”

5.4.4 กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมี

มุมมองความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้รับผิดชอบ “ได้ร่วมกลุ่มได้รับความรู้จากทางเทศบาลเราและเขาเข้ามาร่วมเขาก็จะรับรู้และสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่หรือประธานชุมชนว่ามีข้อเสนอแนะเพื่อที่อยากจะให้เด็กช่วยเหลือประเทศชาติและชุมชนอย่างไรบ้าง แล้วให้เขาเอาข้อคิดเห็นตรงนี้ไปคุยกับกลุ่มของเขาเพื่อช่วยเหลือชุมชนและประเทศชาติในอนาคตต่อไป” สภาเด็กและเยาวชน “ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม”

5.4.5 กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล สภาเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมโดยการแจกแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถาม และสังเกตจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสัมภาษณ์

ผู้รับผิดชอบ “การประเมินโครงการว่าถ้าทำโครงการไปแล้วมันเกิดประโยชน์กับชุมชนกับสังคมอย่างไรบ้าง และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของชุมชนไหมหรือเครือข่ายด้วยกัน แต่เรายังไม่มีการประเมินโดยเอกสารแต่เราใช้จากการสังเกต สอบถามจากประธานชุมชนหรือจากครูที่โรงเรียนที่เด็กสังกัด”

สภาเด็กและเยาวชน “ใช้แบบสัมภาษณ์เอา” “สังเกตด้วยว่าเขาฟังเราหรือเปล่า เหมือนตอนที่เราเข้าร่วมเราก็ไม่ค่อยฟังเขา”

5.5 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน

การศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน พบว่า

5.5.1 เรื่องเวลาของเด็กแต่ละคนไม่ตรงกันยิ่งถ้าเป็นกลุ่มเด็กการศึกษานอกระบบและกลุ่มเด็กเก่งบางคนเขาทำงานแล้วเวลาเขากับเราในการร่วมกิจกรรมกันมันไม่ตรงกัน

5.5.2 เรื่องของความร่วมมือ

5.5.3 ทักษะการเขียนโครงการมาเสนอของเด็กยังไม่ดีไม่เป็น น่าจะไปอบรมกัน

5.5.4 การติดต่อสื่อสารยาก เช่นเราจะไปบอกพี่ที่เขาอายุเยอะกว่าเราเขาก็จะไม่ฟัง ไม่ให้ความร่วมมือ คือว่าประธานสภาเด็กกว่าเขา แบบว่ารุ่นน้องเป็นประธานสั่งเขาไม่ได้

5.5.5 การทำงานยังไม่ลงตัวค่ะ บางครั้งเป็นช่วงปิดเทอม เวลาไม่ตรงกัน การประสานงานไม่ดี หนูไม่สามารถควบคุมเพื่อน ๆ ได้ บอกเพื่อนเข้าร่วมแต่เขาก็ไม่ให้ความร่วมมือ

5.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน

การศึกษาดูงานของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม

5.6.1 อันดับแรกคือความร่วมมือความสามัคคี ถ้าเขาร่วมกลุ่มกันได้เวลามีกิจกรรมก็จะเข้าร่วมและมีการทำจริง ปฏิบัติจริง มันก็จะเห็นเป็นรูปธรรมขึ้นมา ที่ผ่านมาจะไม่เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งถ้าผู้ใหญ่เห็นว่ามีการทำจริง ปฏิบัติจริงแล้ว จะได้นำสู่คณะผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็จะสามารถสนับสนุนเขาต่อไป และจะได้พัฒนาในด้านที่เขาถนัดต่อไป

5.6.2 การนัดประชุมเด็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง จะนัดก่อนที่จะทำโครงการเป็นวาระว่า จะทำอะไรบ้าง ให้เสนอ และมีมติแล้วแจ้งมายังเจ้าหน้าที่

5.6.3 อยากให้มีเบี้ยเลี้ยงในสภาฯ เวลาเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม อย่างน้อย 100 ก็ยังดี น่าจะดึงดูดคน

5.6.4 ให้มีกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย”

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมี วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี

โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครราชสีมี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมี ผลการศึกษาสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

6.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเทศบาลเมืองนครราชสีมี จำนวน 21 คน พบว่า มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง ร้อยละ 76.20 และเพศชาย ร้อยละ 23.80 ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 อายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 100 และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน น้อยกว่า 1 ปี

6.2 ระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมี

ผลจากการศึกษา ระดับความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมี พบว่า คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลเทศบาลเมืองนครราชสีมี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมีในระดับปานกลาง แต่มีความเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 3.24 และการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.19 รายละเอียดแต่ละด้านปรากฏดังนี้

1. ด้านการวางแผนและตัดสินใจ

ผลการศึกษาภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับมากกว่า ด้านอื่นๆ ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมามากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.33 รองลงมาคือมีค่าเท่ากันคือการมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมในแต่ละปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.24 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ด้านการวางแผนและการตัดสินใจที่พบว่า เด็กยังไม่ใช่วัตถุหลักในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างแท้จริง ยังคงต้องให้เทศบาลคิดและดำเนินการเป็นหลัก เด็กเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2. ด้านการดำเนินกิจกรรม

ผลการศึกษาภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ต้องมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ และต้องมีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมากกว่า ด้านอื่น ๆ ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการและการมีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันคือ 3.52 รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 3.09 และการมีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน มีค่าเฉลี่ย 3.05 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพบว่า สมาชิกเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เสนอของบประมาณในการดำเนินโครงการ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งการประสานงาน เตรียมงาน ดำเนินกิจกรรมในวันดำเนินงาน

3. ด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม

ผลการศึกษาภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา พบว่า

การดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนมากที่สุด เฉลี่ย 3.67 รองลงมาการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่กรรมการ และการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.57 และการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เฉลี่ย 3.48 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ด้านการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม พบว่า สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีมุมมองความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน

4. ด้านการติดตามและประเมินผล

ผลการศึกษาภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนมากที่สุด เฉลี่ย 3.14 รองลงมาส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เฉลี่ย 3.00 ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน เฉลี่ย 2.90 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ด้านการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า สภาเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมโดยการแจกแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถาม และสังเกตจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม

6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน พบว่า สภาเด็กและเยาวชนในภาพรวมมีความรับผิดชอบ เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีบทบาทสำคัญ ช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความรู้ บทบาททางสังคม แต่ยังมีปัญหาในด้านเวลาในการเข้าร่วมเพื่อดำเนินกิจกรรม

2. การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน พบว่า ในการจัดกิจกรรมควรมีรูปแบบกิจกรรมการผ่อนคลาย เพื่อให้สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ รวมถึงต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการอบรม หรือจัดค่ายให้ความรู้ต่าง ๆ และเยาวชน มีส่วนร่วมในด้านกีฬา จัดกิจกรรมออกกำลังกาย ด้านโภชนาการรวมถึงการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่าย

3. บทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องใด และควรได้รับการแก้ไข พบว่า

- ในเรื่องการประชุม เนื่องจากในการประชุมในแต่ละครั้ง สมาชิกสภาว่างไม่ตรงกัน ทางสภาเด็กและเยาวชนควรทำหนังสือแจ้งไปยังสถานศึกษาให้สมาชิกแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกสภาเข้าร่วมประชุมครบ เพื่อได้มีการแสดงความคิดเห็นในมากขึ้น และทุกคนมีส่วนร่วมมากขึ้น
- ความคิดเห็นไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดปัญหา แก้ไขโดยการฟังเสียงข้างมาก อย่าใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ

6.4 ผลจากข้อมูลสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมี วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทและบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครราชสีมี

โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนในระดับเทศบาลนครราชสีมี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมี ผลการศึกษาสามารถอธิบายโดยแยกออกเป็น 3 ด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านโครงสร้าง

การศึกษารolesของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมี ด้านโครงสร้าง พบว่า ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 22 - 40 กำหนดให้มีสภาเด็กและเยาวชน 2 ส่วน คือ สภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด และสภาเด็กและเยาวชนระดับชาติ ต่อมากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์มีนโยบายให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีนโยบายจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมี หนังสือที่ มท08934/ว1525 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2553 แจ้งจังหวัดขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ที่มีความพร้อมจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลของแต่ละท้องถิ่น โดยหลักการในการ จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมี ต้องมีโครงสร้างการบริหารที่มาจากตัวแทนกลุ่ม

นักเรียนในเขตเทศบาลนครราชสีมาทั้งในระบบและนอกระบบ (การศึกษานอกโรงเรียน) ที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 25 ปี แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาชิกในสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา มีตัวแทนที่มาจากโรงเรียนเทศบาล 1 เพียงแห่งเดียวถึง 19 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน เพื่อเสนอประเด็นปัญหา ร่วมคิดร่วมวางแผนในการเสนอโครงการ ร่วมดำเนินกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนร่วมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีความรู้ความสามารถ และจริยธรรมมากยิ่งขึ้น

2. กฎหมาย

การศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกฎหมาย พบว่า ในการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 24 สภาเด็กและเยาวชนตำบลมีหน้าที่ คือ

- (1) ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน
- (2) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ และจริยธรรม
- (3) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนได้มีอำนาจและบทบาทในการดำเนินกิจกรรมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ข้างต้นทุกประการ

3. ด้านการบริหาร

การศึกษาบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านการบริหาร สามารถอภิปรายผลแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารคน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมาในด้านการบริหารคนนั้นมีประเด็นปัญหาในเรื่องของการนัดหมายประชุม เนื่องจากช่วงเวลาของสมาชิกไม่ตรงกันรวมถึงความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถเขียนโครงการเพื่อของบประมาณได้เอง เนื่องจากยังไม่เข้าใจรูปแบบโครงสร้างการเขียนโครงการและวิธีการของบประมาณ

3.3 ด้านการบริหารระบบงาน จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคที่พบในระบบงานและการดำเนินสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา คือ ยังไม่มีการสอนระบบงานจากสภาเด็กและเยาวชนรุ่นก่อนสู่รุ่นปัจจุบัน ทำให้เด็กขาดความเข้าใจในระบบการทำงานในลักษณะของสภา รวมทั้งคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนที่เข้ามาดำเนินการปัจจุบัน ยังไม่สามารถมองระบบงานทั้งระบบว่ามีความสัมพันธ์การอย่างไร จึงยังไม่สามารถแสดงบทบาทในสภาเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มที่ในการคิดริเริ่มเสนอและดำเนินโครงการต่าง ๆ

4. ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม

การศึกษายาทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม แบ่งการอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจ จากการศึกษาพบว่า เด็กยังไม่ใช่ว่าหลักในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างแท้จริง ยังคงต้องให้เทศบาลคิดและดำเนินการเป็นหลัก เด็กเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมในสภานั้นยังไม่ได้รับรู้ถึงกระบวนการทำงานในรู้แบบของสภาในภาพรวม รวมถึงการที่สภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมาก่อนหน้านี้มีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่องได้จึงส่งผลให้สภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลที่เข้ามาทำงานต่อมานั้นต้องทำความเข้าใจในหลักของกระบวนการการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนกิจกรรมในรูปแบบของสภาเด็กและเยาวชนกันใหม่หรือมองไม่เห็นภาพรวมของการดำเนินงาน รวมถึงเด็กและเยาวชนอาจยังเห็นภาพไม่ชัดเจนว่าตนเองได้ประโยชน์อะไรจากการที่ได้เข้าร่วมในสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลฯ อันอาจเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครราชสีมาอยู่บ้าง

4.2 กระบวนการการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า สภาเด็กและเยาวชนได้มีการประชุมรวมกันเพื่อจัดทำโครงการเสนอของบประมาณต่อหน่วยงานที่กำกับดูแล โดยใช้วิธีการประชุม และออกความคิดเห็นและลงคะแนนอย่างเปิดเผยตามระบอบประชาธิปไตย ถือเสียงข้างมากในการเสนอกิจกรรม

4.3 กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน สมาชิกเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เสนอของบประมาณในการดำเนินโครงการ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งการประสานงาน เตรียมงาน ดำเนินกิจกรรมในวันดำเนินงาน

4.4 กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม จากการศึกษาพบว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมี

มุมมองความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน

4.5 กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล สภาเด็กและเยาวชนยังไม่มีผู้รับผิดชอบ และกระบวนการติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีเพียงการมีส่วนร่วมในการแจกแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถาม และสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรม

6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน

การศึกษายกย่องของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชน พบว่า

6.5.1 เรื่องเวลาของเด็กแต่ละคนไม่ตรงกัน เนื่องจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยกลุ่มเด็กการศึกษานอกระบบและกลุ่มเด็กมัธยมศึกษา ซึ่งเวลาที่นัดหมายในการประชุม และการทำกิจกรรมจะไม่ว่างตรงกัน

6.5.2 เรื่องของความร่วมมือ เนื่องจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนประกอบด้วยนักเรียนจากทุกชั้นปี จึงมีปัญหาในเรื่องของอาวุโส กล่าวคือ ในการขอความร่วมมือในการเข้าร่วมจัดกิจกรรม รุ่นพี่จะไม่เชื่อฟังรุ่นน้อง

6.5.3 ขาดทักษะการเขียนโครงการ

6.5.4 ช่องทางการติดต่อประสานงาน

6.6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน

การศึกษายกย่องของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเทศบาลนครราชสีมา ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม

6.6.1 การหากิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือความสามัคคี เพื่อให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น

6.6.2 เจ้าหน้าที่ต้องมีการชี้แจงเรื่องการนัดประชุมเด็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยก่อนการประชุมใหญ่ สภาเด็กควรจะทราบถึงวาระการประชุม เพื่อเตรียมข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพิ่มมากขึ้น

6.6.3 ควรมีเบี้ยเลี้ยงให้แก่สภาเด็กและเยาวชนในการเข้าประชุม และเข้าร่วมกิจกรรม

6.6.4 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันกับสภาเด็กและเยาวชนมากขึ้น ทั้งในรูปแบบกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย

6.6.5 ตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนควรมาจากหลากหลายแห่งในเขตเทศบาลนครราชสีมา เพื่อเป็นตัวแทนในการเสนอความคิดเห็น และจะได้สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มของตนเอง

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กมล ฉายาวัดนะ. *บริหารคนและงานตามหลักของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิง เวิร์กส, 2549.
- กุลจันทร์ สิงห์สุ. *ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2535.
- โกวิท พวงงาม. “การวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมทำให้ อบต. เข้มแข็ง.” *วารสารพัฒนาชุมชน*, 2541.
- งานทะเบียนราษฎร เทศบาลนครนครราชสีมา ณ มิถุนายน 2554. ข้อมูลจำนวนประชากรเทศบาลนครราชสีมา.
- จันทร์านิ สงวนนาม. *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2545.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ, 2551.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: The City Journal, 2551.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. “บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา.” *The city Journal* ปีที่ 4 ฉบับที่ 85 วันที่ 1-15 มีนาคม 2551.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. *การมีส่วนร่วม หลักพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์, 2547.
- แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: สกายบุคส์, 2549.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: สกายบุคส์, 2540.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาสน, 2550.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาสน, 2555.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2 ตุลาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. *การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์, 2547.

- วรเดช จันทรศร. *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2554.
- วิวรรณ ชันธโกศัย. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในการอนุรักษ์แหล่งน้ำอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- วีระ ประเสริฐศิลป์. เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุดวิชาผู้บริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สมเดช สีแสง. คู่มือมือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู, 2547.
- สมยศ นาวิการ. *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *แนวทางการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ ของส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.” ฉบับที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. *นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ.2545- 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2544.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. *คู่มือ สภาเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา. *ข้อมูลพื้นฐานสภาเด็กและเยาวชน*. นครราชสีมา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, 2559.
- อรรถัย กักพล. *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์, 2548.
- อุทัย บุญประเสริฐ. *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

วิทยานิพนธ์

เกรียงไกร กางำจัด. “ปัญหาและทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

ขวัญจิตร์ สิงห์คำ. “ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง.”

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

ศุภชัย วินิจโกศล. “ปัญหาการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนของเทศบาลและเมืองพัทยา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.

สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกาวอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.

สุนิสา ไชยกุล, เกรียงไกร กางำจัด. “ปัญหาและทางออกในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดุสิต สาลี.(2552). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. (ออนไลน์).

<http://www.gotoknow.org/posts/259345> (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2559).

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. 2547. “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย.” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.thailabour.org/thai/news/47120601.html>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2559).

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ 2550. <http://www.dcy.go.th>

/webnew/upload/laws/law_th_20160410233340_1.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2560).

แผนพัฒนาเทศบาลนครนครราชสีมาสามปี (พ.ศ. 2555 – 2557). <http://www.110.164.64.56/>

koratcity/plan3yrds/55-57/plan3yrds55-57.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2560).

Book

Best, J. W. Research in Education. (3 rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc.

Cohen , J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University, 1977.

Caldwell,B.J.and Spinks, J.M. The Self – Managing School : Administrative Science Quarterly. London: Tayor and Francis (Mimeographed), 1990.

Douglah. M. Some Perspective on the Phenomenon of Participation. Adult Education Journal, 1970.

Likert,Rensis. *The Human Organization: Its Management and Value*. New York: McGraw-Hill Book, 1967.

McClelland, David C. The Achieving Society. Princeton: Van Nostrand.

United Nations, Department of International Economic and Social Affairs. (1989). Population of the World. Population Studies, 1961.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนครนครราชสีมา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ผู้วิจัยขอให้ท่านตอบคำถามแต่ละตอนตามที่คุณเข้าใจ
รายละเอียดไว้ ด้วยความคิดเห็นที่เป็นอิสระ อย่างตรงไปตรงมา ของท่านเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณค่า
ทางวิชาการอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอยืนยันว่าการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ
ท่านอย่างเด็ดขาด และผู้วิจัยขอขอบคุณต่อความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความต่อไปนี้)

1. เพศ   1 ☐ ชาย   2 ☐ หญิง
2. อายุ   1 ☐ ต่ำกว่า 18 ปี   2 ☐ 18-25 ปี
3. ระดับการศึกษา
  1. ☐ มัธยมศึกษาต้น/เทียบเท่า   2. ☐ มัธยมศึกษาปลาย/เทียบเท่า
  3. ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญาตรี   4. ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4. ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมในสภาเด็กและเยาวชน
  1. ☐ น้อยกว่า 1 ปี   2. ☐ 1 - 3 ปี
  3. ☐ 3 - 5 ปี   4. ☐ 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ส่วนนี้เป็นระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม ขอให้ท่านใส่
เครื่องหมาย × ลงในช่องที่ท่านต้องการตอบ

บทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการวางแผนและตัดสินใจ					
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนในปีที่ผ่านมา					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรม/โครงการลงในแผนกิจกรรม					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อปัญหาหรืออุปสรรคของกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนกิจกรรมและร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมในแต่ละปี					
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน					
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน					
2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน เช่น เงิน สิ่งของ แรง เป็นต้น					
2.5 ท่านมีส่วนร่วมในการทำและพัฒนากิจกรรม/โครงการของสภาเด็กและเยาวชน					

บทบาทการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ด้านการรับประโยชน์จากกิจกรรม					
3.1 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน					
3.2 ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน					
3.3 การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่กรรมการ					
3.4 การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดการสร้างเครือข่าย					
3.5 การดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กและเยาวชนเห็นบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน					
4. ด้านการติดตามและประเมินผล					
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน					
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน					
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมต่างๆ ของสภาเด็กและเยาวชน					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน					

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน

1. ท่านคิดว่าบทบาทสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านอยากให้สภาเด็กและเยาวชนมีการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในด้านใดเพิ่ม และเพราะอะไร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องใด และควรได้รับการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

๑๑๑๑๑ ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้๑๑๑๑๑

แบบสัมภาษณ์
บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเทศบาลนคร
นครราชสีมา

ประเด็นที่ 1 บทบาทสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างการบริหารในปัจจุบัน มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการดำเนินการในเรื่องใด เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ประเด็นที่ 3 บทบาทการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 4 บทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม / โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 5 บทบาทการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากกิจกรรม/ โครงการของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 6 บทบาทการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของเทศบาลนครนครราชสีมาอย่างไร

ประเด็นที่ 7 แนวทางในการพัฒนาบทบาทสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลนครนครราชสีมา ควรดำเนินการอย่างไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์
วันเดือนปีเกิด	23 ตุลาคม 2526
ตำแหน่ง	ธุรกิจส่วนตัว

